

Klæbu Historielag 10 år

1981 - Årsskrift - 1991

10 års beretning.

Den 17. september 1981 var 13 kvinner og menn samlet i Klæbu samfunnshus for å stifte Klæbu Historielag. Jens Haukdal fra Gauldal Historielag orienterte om de oppgaver som ventet historielaget og om lokalhistoriens viktige plass blant annet i skolen. Ola Storhaugen fra redaksjonsnemnda i Gauldalsminne var også tilstede.

Lagets første styre ble: Lars L. Forseth formann, Anna Karin Krokum kasserer, Inge Vevang sekretær, Ole Svaan og Møyfrid Halseth Skei styremedlemmer. Paragraf 1. I vedtektene lyder: Laget har til formål å vekke og skape forståelse for bygdas historie. Det vil arbeide for å utbre kjennskap til vår kulturarv og verne kulturminner av alle slag i bygda.

Utgivelse av et årsskrift var en av de første saker som ble tatt opp. Allerede i 1982 kom bladet ut for første gang i 600 eksemplarer. Siden er årsskriftet gitt ut hvert år og blitt godt mottatt. Opplaget har økt og er nå på 750.

Intervju av eldre personer i Klæbu og innsamling og avfotografering av bilder ble også satt i gang tidlig. Det er intervjuet en rekke eldre personer med god greie på gamle dager og bygdas historie. Vi har 318 bilder i album på biblioteket. Noen diasserier for framvisning har vi også: Skolen, transport, jakt mm. Historiske steder i Nordmarka er skiltet, og arbeidet med skilting på Brungmarka er i god gjenge. Det er foretatt historiske vandringer blant annet til helleristninger på Stabben, jernblåstringer ved Lysklettvolden og gravhauger på Nordal. 5. juni 1989 var det befarings på Tanemsåsen. To åttendeklasser ved ungdomsskolen deltok. Konservator Kalle Sognes ledet utgravinga.

Det er fastslått at det lå en bygdeborg der i folkevandringstida.

Historielaget har deltatt i Kulturuka ved forskjellige arrangementer. I forbindelse med Klæbu Kirkes 200-årsjubileum i 1990 hadde vi utstilling av gjenstander og bilder. Under kulturuka -91 hadde vi utstilling av skolebilder.

Lars L Forseth var formann fra starten til 10. april 1989 da Ole Svaan ble valgt. Han var formann til sin død 13. november 1990 da Hans Reiten overtok.

Laget har nå 273 medlemmer, men det er plass til flere.

Signy Gausen

Klæbu Historielag

Styret i jubileumsåret:

Formann: Hans Reiten
Kasserer/
nestleder: Eli Myhr
Sekretær: Signy Gausen
Styremedlem: Ragna Flatjord.
Styremedlem: John Lium

Redaksjonskomite:

Per Ulseth (redaktør)
Lars Braa
Terje Thun
Ragna Flatjord

INNHold:

Signy Gausen:	10 års beretning.....	2
Per Ulseth:	Ole Svaan til minne.....	4
Helene Jonassen:	"Sverresholm".....	5
Åsta Løfsnæs:	Fra krigens dager.....	6
Terje Thun:	Skyttergraver på Hyttfossen.....	7
Ole Lettingvold:	Veibommen på Lettingvold.....	8
Husmanden:	Koffår kainn d òtj få vårrå som de plå?.....	10
Alfred Løvseth:	Naturopplevelser i Klæbu.....	11
Ingeborg Forsberg:	Drukningssulykke ved Nessodden.....	12
Olav Gullvåg:	Svart hammaren.....	13
Nils Grendstad:	Minner fra Klæbu meieri.....	17
Terje Thun:	Kraftutbygging i Klæbu.....	19
Ragna Flatjord:	Litt om Jul gjennom tidene.....	21
Gerd Sørå:	Klæbyggen som kunne blitt konge.....	23
Per Ulseth:	Litt om husmannstellet og bureisningen i Klæbu.....	25
Åsta Løfsnæs:	Fra Tanemsgrenda ca. 1920.....	27
Ragna Flatjord:	Kort og Godt.....	29
Bjarne Grendstadbakk:	Fra Husmanden fra Sjøbygda.....	29
	Til gammelstua, Breivik i Brattsberg.....	30
Ragna Flatjord:	Merker og tegn fra gammel tid.....	30
	Tegneoppgave ved framhaldskolen i Klæbu.....	31

Foto: Laila Amdahl

Historielagets styre:

Foran fra venstre: Eli Myhr, John Lium, Signy Gausen.
Bak Hans Reiten formann og Ragna Flatjord.

Ole Svaan til minne.

Ole Svaan døde den 13. november 1990, 66 år gammel. Vi var klar over at Ole i den senere tid hadde visse helsemessige problemer, men budskapet om hans bortgang kom allikevel brått og uventet.

En må trygt kunne si at Ole Svaan var en på alle måter sentral person i bygdelivet. Han var født og oppvokst i Klæbu, og bodde og virket her nesten hele sitt liv. Etter folkeskole og framhaldskole, begynte han som sesongarbeider på Dragstensaga i Moadalen, og en tid som gårdsarbeider hos Bernt Forseth. Høsten 1944 begynte han som elev ved Skjetlein Landbrukskole, der han gikk ut i 1946.

Etter endt skolegang ble han tilsatt som kontrollassistent for Klæbu fjøskontrollag, og senere i deltidsjobb som planlegger for jordstyret i Klæbu.

I 1951 ble Ole Svaan gift med Reidun Ræder fra Lensvika, og tok over gården 'Lillesve' etter sine foreldre. Her fikk han en krevende oppgave. Det gamle våningshuset måtte restaureres fra grunnen av. Han bygde ny driftsbygning, og de siste årene restaurerte han det gamle staburet, som han forøvrig flyttet over til andre siden av huset - og som med tiden skal innredes som gårdsmuseum.

Regnskapsfører/jordstyretekniker

Ved siden av bruket hjemme, begynte Svaan som regnskapsfører for en del gårdbrukere i Klæbu. Denne virksomheten ble etterhvert utvidet. Han overtok et regnskapskontor i Bøndernes hus i Trondheim som omfattet bygdene Flå, Støren, Malvik og Klæbu. Rundt 1970 ble Svaan tilsatt i heltidstilling på landbrukskontoret i Klæbu, og arbeidet der til han av helsemessige årsaker ble førtidspensjonert i 1987. Han var lokalkjent som få på de fleste gårdsbruk i Klæbu, og hvor mange meter grøft han har stukket, og hvor mange skyldelingsforretninger han har vært med på, er det nok ingen

som vet.

Ole Svaan fikk i 1989 Kongens fortjenestemedalje for sin innsats innenfor landbruksetaten.

Sang/musikk

Hvis noen fortjener betegnelsen «en kulturell hedersmann», så må det være Ole Svaan. I 3 år gammel begynte han som medlem av Klæbu musikkorps, og var aktiv helt til helsen sviktet de siste årene. Han har sikkert innehatt alle tillitsverv som finnes i korpsen. Han var også i flere år formann i Sør-Trøndelag krets av Norges musikkorps forbund. Svaan var også en av initiativtakere til stiftelsen av Klæbu skolemusikkorps, der han også i en del år var formann i styret. Som medlem av Klæbu mannskor i noen år, var han selvskreven i styret også der - og da som en utmerket sekretær.

Historie/museum

Svaans største interesse i den senere tid, var nok bygdahistorie og museum. Vi kan vel idag med god grunn stille spørsmålet om bygdamuseet på Teigen hadde eksistert hvis ikke Ole Svaan

hadde tatt initiativet til opprettelsen og til samling og registrering av de fleste gjenstander.

Han har hele tiden vært formann i styret for museet, og det valget har vært høyt hevet over partipolitiske betraktninger.

Svaan var også med og opprettet landbruksmuseum på Skjetlein landbrukskole, der han også helt til sin død var formann.

Når Klæbu historielag i år kan se tilbake på 10 års virksomhet, er også det i takknemlighet til Ole Svaan. Han var med og drev det hele i gang, og har siden nedlagt stort arbeid for laget, særlig som medlem av redaksjonskomiteen for årsskriftet gjennom flere år.

Svaan var også politisk interessert, og aktiv. Han var medlem av kommunestyret i to perioder, som representant for Venstre.

Det vil føre for langt å omtale alle de tillitsverv han har innehatt, men vi vil likevel minne om at han var kirkeverge i åtte år, formann for tilsynet for prestegården i flere år, og formann i bygningsrådet i en periode. Han var den første som fikk Klæbu kommunes kulturpris, i 1982.

Svaan sa sjelden nei til å gjøre en jobb til beste for det bygdesamfunnet som han var så opptatt av å tjene, og du hørte aldri spørsmål om hva han skulle ha i godtgjørelse. Hans oppfatning var at tillitsverv skulle ikke honoreres i form av penger.

Ole Svaan etterlater seg kone, barn, svigerbarn og barnebarn, og vi er mange som føler med dem i savnet.

I takknemlighet for hva han har utrettet til glede for så mange her i Klæbu, og i denne forbindelse spesielt for historielaget, og for godt vennskap, lyser vi fred over hans minne.

**For Klæbu historielag
Per Ulseth**

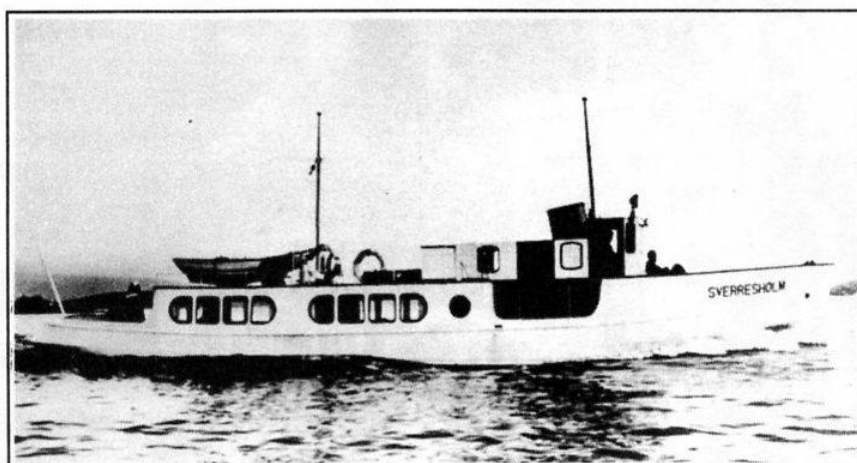
«Sverresholm»

Av Helene Jonassen, fortsettelse fra Årsskriftet 1990.

Etter 92 års rutetrafikk på Selbusjøen ble det i 1963 slutt med virksomheten. Da «Kong Sverre» brant og til slutt sank ved Haverneset i 1950 ble det brått stopp med rutetrafikken på sjøen. Selv om en del av grunnlaget for rutetrafikk på Selbusjøen nå var borte i og med veiutbygging og landverts rutetrafikk så følte folk langs sjøen et savn etter «Kong Sverre». Eierne og føreren av båten, Edvin Lervik, ga seg heller ikke, men satte seg i sving for å skaffe en ny båt. Men selv fem år etter krigens slutt var det vanskelig. De norske verft hadde bestillinger for flere år framover på grunn av kontraheringsstoppen. Først i 1951 kom imidlertid Lervik over et jernskrog hos en tromsøværing. Dette skroget var nærmest som et skrap å regne, og det var mest bare «sjelletet» igjen av det som en gang hadde vært båt. Det viste seg at dette skroget var en levning etter tyskerne, og som hadde gått på tyske havner før krigen.

Lervik kjøpte dette skroget, som kom med fraktestilskudd til Hommelvik, derfra ble det kjørt landeveien til Selbu hvor Lervik hadde mekanisk verksted. Et meget stort og godt arbeide ble lagt ned, og etter tre år, 1954, var «sjelletet» blitt tryllet fram til en fin båt som stolt kunne vise seg fram på sjøen. Etter en forlengelse av skroget på 4,5 meter var nå målene 53 fot lang, 9 fot bred og omkring 4 fot dyp. Overbygningen ble sveiset og fikk et rorhus av aluminium. En dieselmotor på 75 Hk ble montert og båten kunne gjøre 10 knops fart. Innvendig var det blant annet en stor salong. Båtens sertifikat var på 60 passasjerer. Besetningen var fører, maskinist og dekksgutt-. I begynnelsen var det også restauratør ombord, noe som det snart ble slutt med, da det viste seg at det var lite lønnsomt med matservering. Denne prakt-båten til Lervik fikk navnet «Sverresholm», etter en holme med samme navn i Selbu-sjøen, hvor Kong Sverre (1152-1202) i sin tid anla et festningsverk.

Selve sjøsettingen fant sted 14. juli 1954 og like etter ble båten satt i rute. Nå var det ikke anløp ved Brøttem lengre, siste stoppested i Sjøbygda var Storsand. I Trondheimsavisene averterte Lervik at «Sverresholm» går daglig og at båten korresponderer med buss på Storsand.

Sverresholm i rute på Selbusjøen.

Allerede fra starten i 1954 var det ganske stor trafikk med båten, og flere dager måtte den ta to turer. Som de fleste bygder i landet var det også i Selbu lite med arbeid for ungdommen, og mange søkte seg derfor til Trondheim. Disse ungdommene drog hjem i helgene, med den følge at «Sverresholm» var fullastet av passasjerer. Men ikke bare de, folk som hadde hytter langs sjøen var også flittige brukere av båten. Faste stopp underveis var Dragsten, Renå, Amdal, Eggaodden, Fuglem og Vikvarvet.

Disse båtene hadde gjennom tidene hatt statstilskudd. Staten støttet rutefarten der det var hensiktsmessig, sammenlignet med nye veiprojekter. I 1959 ble privatbilene frigitt og bilismen økte. Veiene ble bedre. Nå var bil, vei og ferjer det mest attraktive. Da drakstengrenda fikk vei i 1963 ble det også slutt med statstilskuddet for «Sverresholm», selv om det fremdeles ikke var vei mellom Selbu og Klæbu. Til tross for at «Sverresholm» hadde omkring 5000 passasjerer sommeren 1963 var Lervik nødt til å innstille rutetrafikken. Uten statsstøtte, som på denne tiden var kroner 12.000 for året gikk det bare ikke.

Etter 92 års rutetrafikk på Selbusjøen var det nå definitivt slutt. «Sverresholm» kom på ny tilbake til sjøen og saltvannet, da Lervik fikk selge båten til to karer fra Tromsø, den ene var Roald Jørgensen som nå er havnefogd i Svolvær. (I følge boka innsjødampen skriver Engvik at båten ble solgt til Tromsø Turistforening, som ikke stemmer med de opplysningene jeg har fått). Båten ble nå omdøpt til «Heilo» og de

brakte båten til leieturer, forteller Jørgensen. Etter to år ble den solgt, og den har siden hatt flere eiere. Høsten 1990 lå den som vrak på fastlandsida i Tromsø, og havnefogden i byen beordret den fjernet.

Tre båter er altså gått i rutefart på Selbusjøen og av bygdefolket er det ennå mange som husker «Kong Sverre», og de aller eldste husker nok også den første båten «Telegraf». Av disse tre båtene var det nok «Kong Sverre» som var den mest komfortable og sjøsterke. «Sverresholm» var dårlig i krapp sjø, fortelles det, samtidig som det bråket fælt fra maskinen.

Igjen er det sterke krefter i gang for å realisere planen for en ny båt på sjøen, denne gang skal en eventuell båt brukes i turistøyemed. Initiativtakeren for prosjektet er lederen for Selbusjøen Hotell og Gjestegård, Arild Øien, og han har fått med seg flere interesserte. Øien sier at både de politiske myndigheter og næringslivet i begge kommuner er meget positiv til ideen.

Slutt.

Kilder:

Olaf T Engvik: Innsjødampen, Adresseavisen/ Arbeideravisa.

Intervju med:

90 år gamle Edvin Lervik (1988), Arild Øien, Roald Jørgensen (Svolvær).

Fra krigens dager

Av Åsta Løfsnæs

Gamle og unge fra Tanemsgrenda på besøk i Løfsnæshytta sommeren 1952

Vi hadde bygget oss en hytte i Klæbu, og drog dit for å være over i påskehelga i 1942.

Vi var kjent med at det var unntakstilstand i bygda og portforbud etter kl.8(20.00). Bilen ble parkert på veien nedenfor hytta. Klokken nærmet seg 8. Vi hadde fått båret opp det meste av det vi hadde med oss, blant annet en radio. Den hadde Ole, mannen min, satt i vedskjulet, og kastet endel fjølkapp over.

Da han gikk ned for å hente resten, var klokka såvidt passert åtte. Jeg stod i vinduet, og fikk da se at han kom oppover bakken med hendene i været og med to tyskere med gevær bak seg.

De gikk inn i hytta og så seg granskende omkring. Vi forsøkte å forklare oss, at vi kom fra byen, og skulle bare være der over påskehelga. De forstod ikke norsk, så omsider gikk de igjen.

Utenfor hytta var det gravd opp en grøft for utslagsvasken, og da det ble helt mørkt, plasserte vi radioen ned i der og grov over.

En del ammunisjon som Ole hadde tatt med, gikk jeg ned til elva med og kastet dem uti.

Som vi hadde fryktet, kom tyskerne igjen skjærtosdags morgen. De hadde da med seg en gestapo som snakket norsk, og da skal jeg si de gikk grundig til verks, ... undersøkte alle rom, både inne og ute.

Reidar, broren min, og Ole mannen min, hadde tidligere panelt inn geværene sine i veggen.

Ut på formiddagen kom Reidar nedover til oss. Han hadde snakket med en gestapo, og forklart at jeg var datter på gården Tanem Øvre. Han hadde fått tillatelse

til å gå nedover til hytta, og samtidig spurt om vi fikk komme opp til gården. Han kunne da fortelle at tyskerne hadde okkupert hele sommerstua til kvarter. Ute på gårdsplassen var der plassert et feltkjøkken. Der sto også en vogn han ikke kjennes ved, og på stallen var det kommet en fremmed hest. Vi gikk så oppover, og med stor interesse sto vi i kjøkkenvinduet og fulgte med det som foregikk ute på gårdsplassen.

Det ble middagstid og det kom mange ut til feltkjøkkenet for å få seg mat. Blant disse fikk vi se Knut Hjellien sammen med en mann vi ikke kjente. De hadde kommet over Sjøla etter mørkets frembrudd. De hadde så blitt satt i arrest i sommerstua. Det var Knuts hest og vogn som var kommet til gårds.

Like etter matpausen fikk de så kjøre sin vei igjen.

Jeg kan også fortelle at denne radioen fikk vi senere smuglet ned til byen der vi hadde kolonial-butikk.

I Kjelleren var det lager, og mellom kasser og sekker ble radioen gjemt. Blant naboene var det en prest og en lærer, Buhaug og Ytrestøyl, som ble innviet i dette. De og Ole mannen min, satt mang en kveld i den mørke og kalde kjelleren og lyttet på London.

På den andre siden av veien hadde tyskerne mange brakker, så de satt nok med ørene tett inntil apparatet.

Da fredsdagen kom, ble radioen tatt med opp i stua, og mange kom for å høre de gledelige nyhetene. Da «Ja, vi elsker» ble spilt, så jeg tårene renne nedover kinnene til lærer Ytrestøyl.

Skyttergraver på Hyttfossen

Av Terje Thun

Nå i begynnelsen av 1990-årene har det vært flere markeringer av at det er 50 år siden den tyske okkupasjonen av Norge. Mange av oss som vokste opp i årene like etter krigen fikk formidlet et sterkt inntrykk av at det ikke var lenge siden fremmede tropper hadde stått i landet. Ikke minst de fysiske etterlatenskaper som bunkerser, diverse festningsanlegg osv. var nok med på både å forsterke å krydre det en hørte fra krigens dager.

I Trondheim er det mange slike anlegg igjen som f.eks. utbåtbunkersene Dora 1 og Dora 2 som kanskje er de mest kjente etterlevningene fra denne tiden. Mange av disse anleggene har det ikke vært mulig eller hensiktsmessig å fjerne på grunn av de enorme dimensjonene.

Dermed har de blitt stående som grelle eksempler på menneskelig stormannsgalskap, men og som et minne om alle de krigsfanger som måtte bøte med livet eller slite med fysiske og psykiske skader i årene etter krigen på grunn av den umenneskelige behandlingen under tvangsbyggingen av disse anleggene.

Her i Klæbu ble man spart for anlegg av denne typen. Uten gjennomgangstrafikk eller havneanlegg, og uten grense mot det frie Sverige, hadde bygda liten strategisk plassering rent militært.

Imidlertid kom jeg i forbindelse med 50 års markeringen av okkupasjonen i fjor til å tenke på noen skyttergraver som i midten av 1950-årene var en yndet lekeplass. Skyttergravene var anlagt mot Trangfossbrua og lå på vestsiden av Båthølen på Hyttfossen. Fra denne posisjonen kan en ha full oversikt over trafikken som benyttet brua samt et stykke av veien på begge sider.

I april i år tok jeg turen for å se hvordan det så ut på stedet i dag. Den første observasjonen var at den fine edelgrana som hadde stått like ved, var rotveltet i løpet av foregående vinter. Den neste observasjonen var at den vakthytta som hadde stått ved enden av skyttergrava, eller «Tyskerhytta» som den ble kalt, hadde rast sammen. Det

som en gang i tiden hadde vært skyttergraver er i dag svært lite egnet til sitt opprinnelig tiltenkte bruk, der de nå ligger delvis sammenrast og overgrodd med mose og annen vegetasjon. Selve steinmuren som er stablet opp med anlegg mot Trangfossbrua er enda noenlunde intakt, men utsikten mot brua er nok heller ikke den samme som under krigen, på grunn av vegetasjonen som har vokst opp i mellomtiden.

Nei, særlig til krigsminnesmerke er det nå ikke der det ligger i ruiner på samme måten som ideologien til det såkalte 3. riket som de i sin tid var en del av. Men kanskje en liten kuriositet å ta med seg dersom en skulle befinne seg på de kanter under en søndagstur.

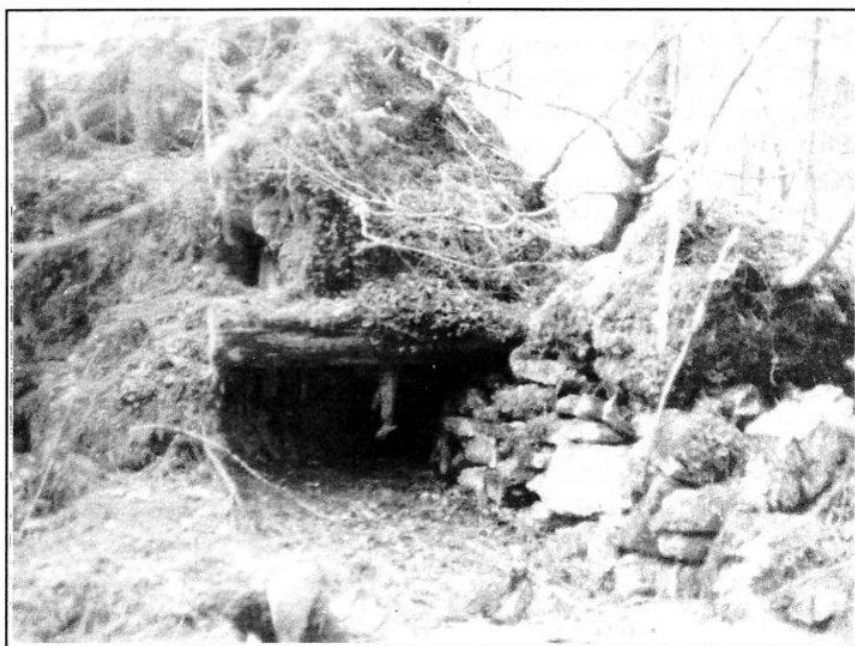

Foto: Terje Thun. Rester av skyttergrav ved Trangfossbrua.

Veibommen på Lettingvold 1873 - 1877.

Av Ole Lettingvold.

Forord.

Jeg har i lengere tid vært på jakt etter opplysninger om veibommen her på Lettingvold i midten av 1870 årene. Resultatet var negativt helt til jeg tok en telefon til Claus Brøttem. Da tok det ikke lang tid før jeg fikk hele bomsaken lagt på bordet. En takk til han og tidligere eiere der i gården for god historisk sans og oppbevaring av gamle dokumenter som da har gjort denne beretning mulig.

Veibyggingen.

Ifølge Joh. Skougaards bok «Det Norske veivæsens historie 1820 - 1896», ble veien Heimdal - Brøttem opparbeidet i årene 1874 - 1879.

Veien ble bygget med bidrag av statsmidler.

Første gang veien var med på veiplanen var i 1863, men da som nå var det mangel på penger og først i 1874 kom den på budsjettet.

Overslaget lød på kr. 162.800 med 1/4 distriktsbidrag. Av bevilgningen for 1874 fikk veien heimdal - Moen kr. 59.600 slik at arbeidet kom igang på den delen.

Et skriv datert Christiania mai 1873, fra veidirektøren, undertegnet Hans H. Krag, til amtsingeniør kapt. Krefting og driftsbestyrer kapt. Hielm, går det fram at i 1872 er det påbegynt en privat vei mellom Moen og Brøttem. Veien følger den planlagte linje til veien Heimdal - Brøttem. Veien har en lengde av 10.000 alen, en bredde av 4 - 6 alen og betegnes som en simpel 2.den klasses vei. veien ble første året brukt som vintervei og fullført i 1873.

Når en tenker på det som skjedde på Hyttfossen på den tiden, med ny bru over Trangfossen i 1874 og at Huitfeldt-bruket kom i drift samme året, var det naturlig at det oppstod et stort behov for en veiforbindelse så snart som mulig. Og det var vel grunnen til at det ble igangsatt privat veibygging Moen - Brøttem, for å fremskynde en sammenhengende forbindelse mellom Heimdal - Brøttem.

Finansiering.

Finansieringen ble ordnet gjennom private interessenter, med bistand av et par trelasthandlere fra Trondheim..

Det ble gitt fritt tømmer til bruer, fri grunn og et ikke ubetydelig pengebeløp. Det ble dannet et selskap av 12 interessenter, (heretter kalt bomselskapet), som tilsammen skjøt inn 3300 spd eller kr. 13.200.

Tegning av aksjer.

Aksje ble tegnet av nedenfor nevnte personer:

		(omregn. fra spd.)
Dampbaaden Selbusjøen	100 spd	kr. 766,67
John Brøttem	200 spd	kr. 1166,67
Claus Brøttem	500 spd	kr. 2366,67
Knud H. Moen	100 spd	kr. 766,67
Lars C. Tellugen	200 spd	kr. 1166,67
Peder L. Tellugen	300 spd	kr. 1566,67
Haldo Moen	50 spd	kr. 566,67
Edw. Myhre	400spd	kr. 1966,67
J.C. Grabow	100 spd	kr. 766,67
A. Huitfeldt	100 spd	kr. 766,67
H. Lundgren	100 spd	kr. 766,67
Haldo Sesseng	50 spd	kr. 566,67
	<u>2200 spd</u>	<u>kr13200,00</u>
	<u>*1100 spd</u>	
	3300 spd	

I tillegg ble *1100 spd. utlignet med 1/2 på hver, som utgjorde 91 spd. 80 skl.

Veibom - bompenger.

Ovenstående beløp ble brukt til opparbeidelse av veien, mens drift og vedlikehold ble finansiert med bompenger. veibygging med bompenger er iallefall ingen ny oppfinnelse.

veibom og en liten stue med oppholdsrom for veivakten ble bygget på Lettingvold ved berget på høyre siden av veien, like sør for gården. Berget har siden gått under navnet «Bomberget».

Veibommen kom i funksjon sist på året 1873.

Regnskapsboken viser at bombøssen er åpnet for opptelling første gang 30, januar 1874, og inneholdt da 26 spd. 61 1/2 skl. undertegnet av Nicolaisen, Claus Brøttem og John Brøttem. Claus Brøttem var ansvarlig kasserer.

De samme personer har undertegnet ved hver bøsse-tømming hele tiden. Første året ble det tatt inn 347 spd. 19 skl. (ca 1389 kr.), og utbetalt 247 spd 49 skl. (ca. 1097 kr.) i bompenger. Prisen for å passere bommen har jeg hørt nevnt var 7 skl. (ca. 23 øre), om det er riktig vet jeg ikke.

Bompengene gikk til vedlikehold, slik som grusing, snøplogkjøring m.m., og lønn til bomvakten.

Arbeidslønn:	1 mann 60 skl. pr. dag.
Grusing hest og mann:	1 spd. pr. dag.
Snøplogkjøring	1 spd. pr. tur.
Lønn til bomvakten:	5 spd. pr. mnd.

Bomvakter:

Ole H. Moen (min bestefar) 1/1 1874 - 15/5 1875.

Sigrid Sivertsd. Sundseth og Antonette Johansen 1/6 1875 - 1/5 1876.

Sigrid Sivertsd. Sundseth 1/5 1876 - 1/7 1877.

Siste opptelling av bombøssen 2/7 1877 viste 25 spd. 1131/2 skl.. Bomstuen ble solgt for 26 spd.

Haldo Moen fungerte som rodeforstander hele tiden.

Bomselskapet var òg skattepliktig, fattigskatt ble oppkrevd hvert år v/O. Svaan, og betalt med tilsammen kr.49,85 for bomperioden.

Overtakelse av veien.

Det kom igang forhandlinger mellom bomselskapet og offentlige myndigheter på et tidlig tidspunkt, om overtakelse

av veien. bomselskapet forlangte kr. 20.000,- for avståelse av veien.

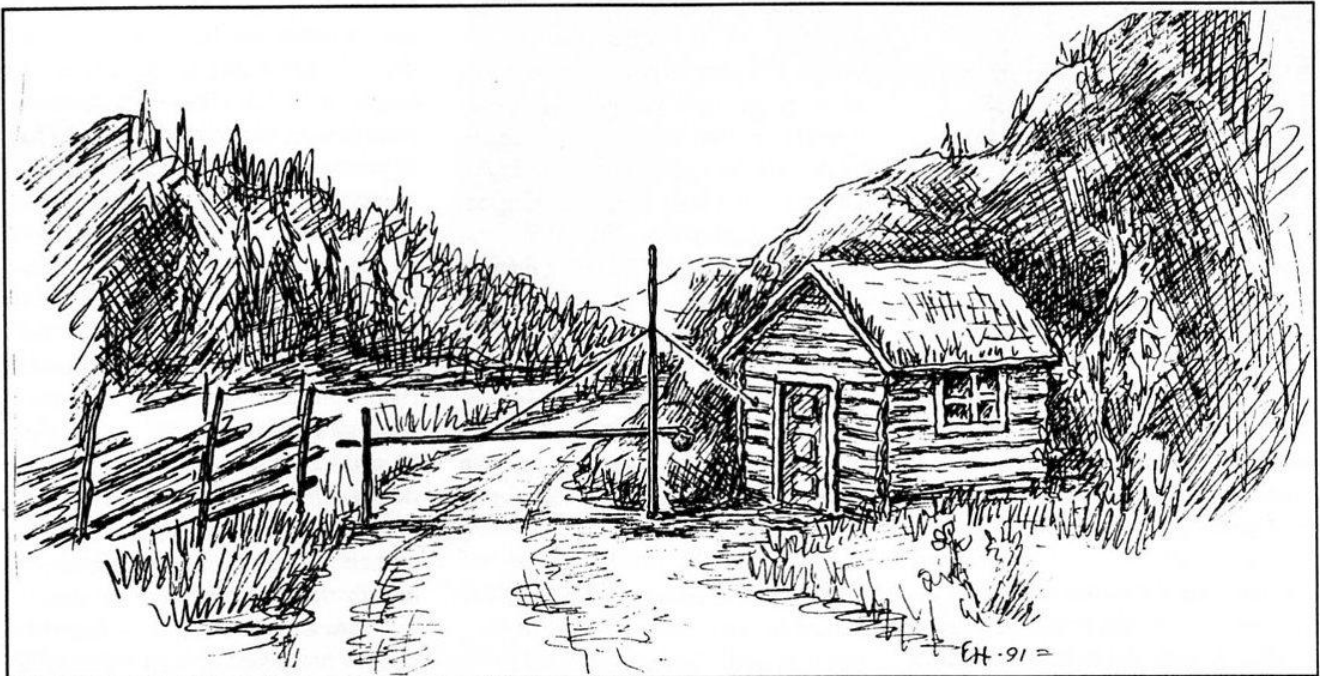
Forlangende ble godtatt av amtsformannskapet i 1876, som samtidig vedtok å utrede 1/4 av omkostningene med istandsettelse av veien Moen - Brøttem.

Ved sluttoppjøret 30. oktober 1878 var det kr.1787,97 tilgode som ble fordelt på aksjeeierne i forhold til innskuddet. Hermed er den historien slutt.

Når en tenker tilbake på vei og trafikkforhold, så er det en enorm utvikling fra den gang og til i dag.

Fortsatt er det bruk for bompenger i veiutbyggingen, men nå blir veiene så fine at staten har skaffet seg en god inntektskilde gjennom fartsbøter i tillegg til bompengene.

Det var ikke aktuelt i 1870 årene.

Tegningen viser bare hvordan "bomstasjonen kan ha sett ut. (tegning : Eva Haftorn)

*Det skrives
historie hver dag.*

Koffár kainn d'itj fá várrá som de plá?

Av Husmanden i Sjøbygden.

Itná e som det plá várrá ætte at dæm trompa gjønnum det hêr med som-mártú og fløtting tá klákkvisarám. Det va my likar før. Da kuinn du sjól bestæm når du villa sti opp om mein-

Foto: Terje Thun.nainn og kertte tû du skuill gjørrá kveill.

Hainn Kal i Hagen har så rætt når n heill på borti polletikka: Kvar og ein lyt fá bestæm sjól.

Det hêr med sámmártiá va det bønnerm som kom på for nán ár sea. Kyn derres mjólka likar når det va løst, ment dæm. Men bli det ljóst inni fjósám ni blankbygden og borti Tullus- og Førsetgálám tá at klákka slæ sju når a berre e sæks?

Fólk oppmed Sjøa skuill aillfaill slæpp á rætt sæ ætte dinn dêr sámmártiá. For hêr i grêjn ha det i langsamle tié verre bærre ei ku. - a Dagros på Mássáhauga. Men ingen ska tru at Husmanden bruke makta og myndig-heita si for det, skjönt a Dagros så á sei ha gjidd ám mandatet. - Nei, Husmanden e som n Kal i Hagen; hainn tæ itj veille tá ainnafólk. Foræssen mjólke a Dagros lik kleint kertte ársti det e. Sá va det sagt.

Men koffár ska dinn dêr sámmártiá fá ta veille tá Husmanden? Det e snart orá á stá utpá trappen på Mássáhauga og «lade sitt vand» i fæmtú n om mein-nainn, for da kjæm sæksruta. Ein lyt snart teintj sæ for flergáng inna n går ut med skollóbottáinn ell spóttkoppa.

I byn ha dæm haft storframoinn tá ám Harraill og n Sonja i sámmár som va. Det va ná te tesstainn om det dêr, både ti blaám og ti krystalmottakara. Men slekt tæ Husmanden bærre me ro. For hêr «pi Sjøbygden ha de ferre konga fler-gong. Men vi ha itj læss oss ná mærk om de. Og itj ha vi gjort oss te skrytlaupa heill. Vadde-sá-lekt! - Innmed løftám milla ner-Næssn og Skurrubækka legg Kongslíinn. Namnet kjæm itj tá ná kleinar einn ámm kong Sverre som kom over Dragsmarka på øllvhoinner-talet. Hainn ha verre e ærend borti Sverige, for á kánna hass va derrifrá. Men sá mátt n fol sæ heim-att for á sætt ti á ná ramp som skáppá sæ neppá Kælvskinnnet. På hitsiá Skurrubækken gjekk n klar og mátt gi sæ te over natta.

At bæssfar á nykonga va hêr i Sjøbygden i netten triog tyve e det vel itj sá mang som veit heill. Men det sei atskjellig om greinna at bægge de derrainn jol sæ eins ærend hit. Når rætt va, sá skuill de gjørrás globusa med bærre Sjøbygda på.

Men på snakk om dinn hêr gælenskapien med klákkám. Vest n Kal i Hagen ha bodd hêr oppmed Sjøa, ha det ailler vertte náa sámmarti hêr i bygden. For hainn som e med borti poletikka lyt fólj med tiá. Dæffor e det bærre móa for hainnám á, med klákká som fløttes fram og tebakars i eininjen. Og ætte som det e bærre sá rakkle med krøtterhaille både hos Husmanden og ám Kal, sá ha dæm sli sæ lag og strykke innover bygda á snakka te-rættets fólk. Da ha d itj hjælt á stá borti fjósportám á verre karravolinn.

Dæm som heill på med polletikka hêr i bygden, e sá storromma tá sæ. No ha dem sli sæ opp e rádhús som e stør einn Brøttømsfjose. Det jol itj áv det borti Herredshuse ell gammelbygge á dæm. Ti gammelbygge va det nøgda tá rom. Der satt n Bernt Ørset med banka. Villmon med forsyningsnæmda og n Ole og a Serina læssert der. Når ongdommen skuill læssá te masjons hill dæm te der dæm á. Rádhuset (pøtt sa n kerr dæm ha «rád» te det huset) e sá stort at dæm sett vel

snart ein ti kvar romme der á røyke Blue Master á kerr n no hette dinn dêr kjøptobaken. Men ætte som det dêr rádhuset har to tásja sá stár det vel my tomt oppá láftám. Det kainn itj røkk-te med fólk ail stass. Sá det bær vel te á læsser ut á dæm som bli huslaus.

Fá sjá... kerr det va Husmanden hill pá ti... Jau det va dinn dêr sámmártiá. _ På Mássáhauga ha det vertte skjerre e hak boti vindausposta. Når sola ha komme dit, e de mett i daga. Da stár a som høgst. Om n Kal i Hagen jol lik ens heim hos sæ, sá vesst n når klákka ha sli táll. Istan lyt n fárrá á gjyn øms á høger, øms áv vinstre inna n kainn bestæm sæ for kerr n ska heill e hak pá. Og de dêr att-og framskretta bli n sá hæfta tá. Gjekk klákkáinn som dæm skuill heile áret, sá slapp n fárra sôn á dákká. Men det e sá te tølmo ti ám Kal. Hainn flire sá du sjer langt oppi tainnhaille pá m lik rætt hainn.

Pá snakk om flir, einn kerr stor sjælna de e pá flira hos dæm som heill pá med polletikka. Hêr i bygden sjer du mæst itj at dæm dræg pá moinn mer einn fjærkvar á. Og da hekkre dæm te, bærre sá pass du kainn sjá dæm ha komme hau á sætt ti sæ tæjn. Sá de e itj sá frakt med kommersa derres. Men n Kal i Hagen flire i eininjen. Og hainn som e sá tainnbær, sjer du aillt inni jaklám pá.

Borti præstgála sett presten á klággá pá at fólk går for lite áv kjerkáinn. Men det e te-pass áv ám, for hainn ha itj gjort á kámmá med de dêr ny-sángám sinn. Men det jol vel itj áv det med Landstads Reviderte ell Hauges Psalmebog for Kirke og Hus. No te dags kvie sæ fólk for á sætt sæ borti kjerkbænkám og státtá. Og sekkert e det fler einn Husmanden som ha komme áv kjerkáinn i øllvóti n sámmárs dag og oppdæggá at de ainner aillrede ha hille pá ein time. Da ha præsten verre komme langt uti preikáinn. Da ha d'itj hjælt stort á várrá fløt, for inna Husmanden ha komme ætte de ainner med syndsbekjennelsen og aill nysángám, sá ha præsten vertte otrule hæfta pi preikstola. Nei, det va my likar før. Koffár kainn díj fá várrá som det plá?

Naturopplevelser i Klæbu.

Av Alfred Løvseth.

Tillegg til artikkel skrevet i 1987.

Etter at jeg skrev en artikkel om lasskjøring i 1987, syklet jeg den nye Ståggåvegen. Det var nesten vemodig å se den gamle Ståggåvegen som en skogsti langt nedenfor den nye vege. Et glimt mellom granlegger. Men selve «ståggån» var borte. Gjemt og glemt under ei voldsom steinfylling. Gamle minner dukker frem etter 75 år. Etter å ha passert toppen går vege slakt ned til en ny og gammel bebyggelse. Litt lenger fram er det museum. Ole Olsen eller «Gammelteien» kjøpte husmannsplassen Teigen, opprinnelig tilhørt Grenstad gnr. 28, bnr. 1, bygde nye hus og drev skyss-stasjon og andre viktige gjøremål. Videre forbi storgården Brøttem, som senere overtok skyss-stasjonen. Videre forbi Svebakken, en tidligere husmannsplass under Brøttem, nå et pent selveierbruk. Vi stoppet litt ved Nidelva og så på Fossekallen som stupte ut i den vinterkalde elva, og gikk mot strømmen og fant sitt levebrød. Det kunne være 25-28 kuldegrader, det affekterte ikke denne hardhausen av en fugl. Men så ble den også Norges nasjonalfugl i 1963. Sommersdag hang det Bergfruer i fjellveggen på motsatt side av vege. Den nevnes også som Fjellfrue eller Fjelldrønning. Kjært barn har mange navn-. Tar her med et sitat fra Olav Gjærevoll: «Men finnes det i vår flora en vakrere plante enn Bergfru? Hvem har ikke måttet gi seg over til undring og beundring foran en bergvegg fylt av denne skjønnhets åpenbaring. Det skal ikke særlig stort individ til for antall blomster når opp i flere hundre. Den noterte rekord skriver seg fra Litledalen i Sunndal. Den er 75 cm. høy med 1.525 blomster.» Den regnes for en fjellplante, men trives godt i bergvegger i låglandet. Så kommer vi til Trongfossflata. Det var også en husmannsplass under Brøttem. Der kvilte vi. Hengte havretornistene på hestene. Kjøpte en stor kopp kaffe for 5 øre til medbragt niste, som vi fikk tint opp på komfyren i styggkalde dager. Trongfossflata var nå vokst igjen med lauvskog. Så bare en liten hytte gjennom lauvhenget. På Trongfossflata så

Foto: Per Ulseth. Gamle "Ståggåvegen" som en skogsti over "Vinsmyra".

vi Trongfossen på sitt beste mang en gang. Det hendte at fløtningstømmer satte seg fast, og hopet seg opp i stor høyde. Da måtte fløterne heise seg ned i tau på begge sider for å hugge løs stokker som bandt. Dette var farefullt arbeid. Videre var vege skutt ut av berget. Det var for det meste dårlig slaføre der, da det hang et tak av berg over vege. Vi har måkket på mang ei snøskuffe der, ellers hadde vi forspanstaug liggende på lasset. Jo, det finnes naturopplevelser i Klæbu. Lengre fremme lå Josalen, et fest og forsamlingshus bygget av John

Hyttasagen. Det er revet for lang tid siden, men i vegkanten var det reist opp en minnestein av mange kuppelsteiner. Riktig forsegiort. Ei fin støtte over John sto der; Orginal og bygdegeni, født 1852 - død 1939. Vege gjennom Klæbu var vel som bygdeveger flest på den tid. Kanskje bare halve så bred som dagens. Også grov pukkk midt i kjørebanelen. Vatningstroa i Moadalen ver borte. Likeså vatningstroa ved Hallbekken. Nytter ikke å sammenligne gammelt og nytt. I dag suser det biler begge vegger.

"Trongfossen" og vege under "Hengberget".

Drukningsulukke ved Nessnodden den 19. mars 1927.

Av Ingebjørg Forsberg.

Følgende tragiske hendelse tildro seg i Sjøbygda før min tid, men er blitt formidlet til meg av mine foreldre som bodde nær ulykkesstedet. Også andre klæbygger som husker hendelsen har bidratt med opplysninger.

Våren 1927 kom tidlig. Vinteren hadde vært ganske mild. Sjøen var islagt, men allerede på mars hadde den gått opp slik at en kunne se åpen sjø ovenfor Nesset.

I 1927 fantes det to oppsittere på Nesset. I ner-Nesset bodde Johan Engum med sin familie som for øvrig besto av tre generasjoner. På høyden ut mot sjøen, «utpå bakkåm,» bodde Andreas og Ingeborg Nesset som da var 81 og 82 år gamle. Til deres husstand hørte også sønnen Jon og barnet Andreas (Litl-Andres). -Litl-Andres var født den 18/1-01. Han hadde vokst opp hos morforeldrene på Nesset og bodde fremdeles der. Hans mor Bergitta, var gift og bodde i Rundhaugen i Tiller og hadde bl.a. sønnen Bjarne født den 1/2-05.

Ingeborg og Andreas Nesset var gamle og skrøpelige etter et langt og strevsommelig liv. Begge var sengeliggende, hvorfor søster Marit var der og stelte dem.

Litl-Andres og halvbroren Bjarne drev med tømmerhogst rett over sjøen fra Nesset. Denne vinteren hogg de for Ole Haugum og lå i Haukoja i uka. Lørdagene var hjemreis dager, for å være på plass igjen mandag morgen med ny proviant.

Lørdag den 19. mars i 1927 var karene som vanlig venta hjem til Nesset på formiddagen. Ingeborg hadde for vane å holde utkikk ved vinduet for å se når de kom over sjøen. Slik var det også den lørdagen, skjønt hun denne gangen aldri fikk øye på dem. Nå hørte det til saken at Ingeborg var litt senil og hadde svekket syn. At hun ingenting hadde sett var derfor ikke så merkelig, trøstet man seg med. Det som imidlertid uroet Jon var at sjøen nå gikk åpen nesten til Nessodden samt at Litl-Andres og Bjarne var kjent for å være noen riktige våghalsere ute i naturen.

I Bjørklia gikk livet sin vante gang denne lørdagen. Da far kom hjem fra

arbeid måtte han dra ut til Ole Moen for å handle til helga. Enkleste måten å komme dit på, var å ta skøyten fatt. Isen var dårlig, men ved å holde seg langs strendene mente han å kunne ta seg fram til Grenstadsaga. Ute i Stor-sand måtte han imidlertid gi opp og ta landeveien fatt. Der møtte han Ole Engum fra ner-Nesset som var på heimtur. Ole hadde også brukt skøyter, men kunne fortelle at isen ved Nesset hadde vært så elendig at han ikke hadde kommet seg ut på sjøen. Først ved Sagbukta ved Nessnelva var den noenlunde farbar ved strendene, men «hainn e så dalåt», klaget Ole. Han nevnte samtidig at Litl-Andres og Bjarne var ventet hjem, men at de ikke hadde vist seg. Hva han unnlot å si var at han hadde oppdaget et stort hull i isen der karene brukte å gå iland ved Nessodden.

På søndag morgen kom Jon Nesset ut til Bjørklia og fortalte at karene fremdeles ikke hadde kommet hjem. Han var nå alvorlig oppskaket over dette og ba far følge med over sjøen og opp til Haukoja for å se om de av en eller annen grunn fremdeles oppholdt seg der. Også ved Bjørklia var isen nå så dårlig at det var vanskelig å ta seg over. Far og Jon spendte på seg ski og

kom seg ut på sjøen, men måtte snu da det ikke bar.

Peder Varmdal bodde på denne tiden i Bjørklia med sin familie. Han og far tok en båt og dro den langs strendene til de kom til åpen sjø ved Nessodden der de rodde over. Sammen med Jon Nesset gikk de på ski til Haukoja som lå et stykke fra Teigvollen. - Koja var tom, ski og annet utsyr var borte. Det ble en tung tilbakeferd da man måtte innse at en forferdelig ulykke hadde intruffet.

Jo Borgen var kjører i hoggerlaget og delte koje med Nessnkarene. Han bodde i sjøbygda, rett over veien ved Ole Moen. På lørdag morgen hadde han startet hjemreise tidlig på grunn av de dårlige isforholdene. Han hadde kjørt langs strendene på sørsida og tatt over ved Grenstad uten uhell. - Man begynte nå å undersøke ferdruten til Litl-Andres og Bjarne. I råka som Ole Engum hadde oppdaget ved Nessodden et døgn tidligere, fløt det opp en skistav og annet man visste hadde tilhørt de savnede. Det var derfor ikke noe å tvile på lenger.

Ryktet om tragedien spredte seg fort. Samme dag hadde lærer Uglem kalt sammen til møte i Bjørklimarka for å starte Sjøen og Hyttefossen

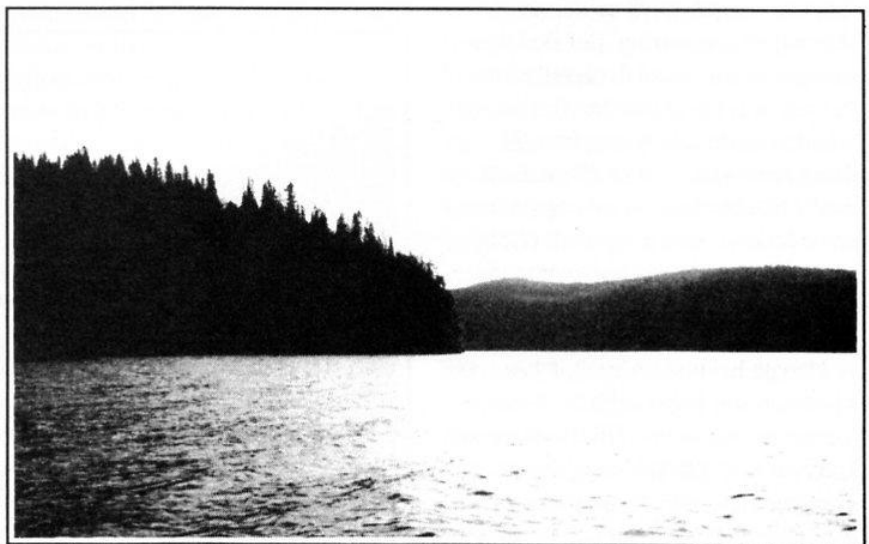

Foto: Per Ulseth.

Nessnodden stikker her ut i Selbusjøen.

Svart hammaren

Av Olav Gullvåg

Soga om då Olav Haldset blev lyst fredlaus.

— Se til at I få sidde, sa herr Peder Krogh og peika på ein stol utan å reisa seg frå sin eigen makelege putestol.

— Takk, prest, men eg stend gjerne. Ærendi mi er stutt.

— Det er godt. Jeg haver ey heller nogen lang tid at afse. Hvad haver I på hjertet, Sivert?

Sivert Gjellin stod på presten sitt kontor. Han var ein gamal mann og såg sjukleg ut. Det var eit-kvart som tyngde honom, det var lett å sjå. Noko var det som var tungt å seia, men som han likevel laut seia. Augo heldt han mot golvet, såg berre no og då mistenksam upp mot presten. Det bibra og skolv kring munnen hans, og luva som gjekk rundt og rundt og fram og att i fingrane hans, synte kor nervøs han var.

— Nu da, Sivert?

— Eg vil beda presten tala til futen for meg. Eg er ein fattig bonde, men mitt og mine vil eg gjerne ha i fred.

— Jeg kan ikke meget gjøre med kongens foged, Sivert. Jeg haver sjælene at tilse, han haver vort timelige liv at bestyre. Hvad haver du at klage over? Alle har rettvís harm mot futen, prest. Han tek gods og gard og prosederer frå oss gamle det me eig. Klaus Eidstu var ein velstands mann og gild kar fyre futen kom, prest. Kva er han no?

— Ja ja, kiære Sivert, vellevned er han befriet for. Gud haver lagt korset på ham på det at han kand forsage og overgive denne verden. Vi sætte alt for liden pris på vor modgang, Sivert. Tag eksempel af St. Paul, som med attrå og forlængelse råbte og sagde: Mifer ego homo. Sådan er det også med dine egne sorger, kiære Sivert. De gode dage gjør døden tung. De tunge gjør døden lett.

O død, hvor bitter du er at tænke på for mennsken med gode dage.

Presten Peder Krogh hadde tala seg varm. Han hadde jamvel reist seg i stolen og gjeng burt til Sigvard. Presten var ein liten feit mann med ein stor blank måne yver eit glinsande tjukt andlet med småe grisaugo. Parykken hadde han teke av og lagt på ein stolrygg.

Foto: Per Ulseth.

Sigvard hadde høyrte på med synleg tolmød, fyrst då presten la handa på herdi hans, reiste han på seg noko utoleg og gjekk eit steg mot døri.

— Eg trur ikkje presten vil høyra på meg.

— Jo, Sivert, det vil jeg særdeles gjerne. Men hav ingen bitterhed i hiertet. Nå, hvad var det så med kongens foged?

— Han er ikkje berre ein ransmann som plyndrar gode folk, men han lever jamvel som eit svin, prest. Det må De vita.

— Det ere mange som ikke lever som de skulde. Ak, om Herrens nåde ikke vare som sand på havets bred! Ingen kand sige sig fri, kiære Sivert. Den som rose sig, han rose sig i Herren.

Og kongens foged er en øvrighed som ingen gemen mand tilkommer at laste.

— Prest, alle disse ord er ikkje nok for meg. Futen Niklas Schmidt hev ført ulukke yver tri av kvendi i bygdi alt. Min heim skal eg vita å haldra fri. Fær eg ikkje hjelp til det, so skal eg greida det med mi eiga bile!

— Sivert, det ere trodsige ord. Jeg vil ikke høre på dig. Her giver jeg dig tid at stå og tale på dit gemene bondesprog, og så bruge du hårde ord. Bøidig for Herrens tilskikkelser, kiære Sivert.

Husk det. Gakk nu bort, men uden vrede. Jeg skal ellers tale med herr Nikolaus.

Dermed gjekk Sigvard. Han vart ståande eit bil utanfyre prestegarden og tenkja seg um. I det same laut han stiga ut i veggrefte. Ei vogn kom køyrande

i villt trav og ei kvell røyst sette i: Av veien, bonde!
Det var futen, Nikolaus Schmidt.

— — —

— Samme historier! Samme historier! sa presten og lyfte smilande peikefingeren, då futen vel var komen inn. — Hvad er det jeg hører om dig? Du haver lagt an på Sivert Gjellins datter. Haver du ikke?

— Haver du seet hende, prest?

— Ja, jeg haver confirmeret hende.

— Det samme vil jeg også gjerne. Når du haver seet hende, vil du også give mig tilgivelse. Hun er skøn som en åbenbaring.

— Du taler altid med blasphemie, kiære Nikolaus. Pass din mund når nogen er til stede.

— Jeg er ikke født i går. Vil du undgå flere blasphemier, så byd mig noget for tørsten.

— Først vil jeg advare dig, Nikolaus, imod Sivert. Han truer dig på livet.

Futen slog i bordet.

— Hør, kiære foged, han truer med at møde dig med bilen i hånd om du kommer oftere til hans datter.

— Den gemene stodder! sa futen og lo. Men lad mig nu få noget at drikke. Jeg haver en hel ørken i min hals.

Presten ringde og bad tenestgjenta bera inn vin.

— — —

Olav Haldset, ein av dei beste mennene i bygdi, kom ridande frå byen, der han hadde vore og selt vinterfangsten av villtskinn. Han hadde tent gode pengar og var i godlag.

Bjørn Haldset stod uppe i lunden ved vordtreet og møtte sonen. Bjørn var langt uppe i åri, men endå ein rak og kraftig rugg. Han stod med armene i kross og venta på sonen. Kanhenda tenkte han sitt, då han såg den friske, vene karen som kom ridande lentug og fornøgd. Han ropte nedyver:

— Du kjem tidleg, Olav.

— Ja, eg stunda heimatt, veit du.

— Det er illt nytt her.

— Kva då? Olav stoppa hesten for å høyra betre.

— Futen, Schmidt, hev vore på Gjellin.

— No att?

— For siste gong, fæler eg.

— Kva meiner du?

Sonen slog på hesten, og i eit par byks var han jamsides faren, steig av og leidde hesten etter grima.

— Kva er tiss, far? Kva er det du meiner? Du seier då ikkje, at futen — at han hev gjort noko gale?

— No kan me fæla for det verste, Olav.

— Fortel då!

— I natt i midnattsleite kom futen Niklas Schmidt til Gjellin, han sjølv femte. I lag med dei danske dren-

gjene sine banka han på. Sigvard hadde stengt. So braut dei seg inn i kongens namn.

— Og so, far —?

— So arretera dei Sigvard.

— Kvifor?

— Han hadde bruka nokre uvyrde trugsmål som presten Krogh hev høyr.

— Og so?

— Margit, dotteri, vart og arretera.

Olav stana, reint kvit i andlitet, og sette augo i faren.

— Du segjer ikkje ho er i futegarden?

Faren nikka berre.

Utan å seie eit ord sette Olav seg til hest att. Han løyste pakken på salknappen:

— Her, far, er dei ting mor bad meg kjøpa. Eg kjem att om ikkje so lenge. Farvel.

— Gakk med Gud, Olav. Eg skynar kva du vil freista deg på. Men ver varsam. Kom heller heim-um att, so skal du få fylgje.

— Det er nok um ein vert værg i veum. Farvel.

— — —

Det er å fortelja um Olav, at han reid den strake mili til futegarden i eit jag. Der stansa han i skogholtet i dalen, batt hesten og lurte seg uppetter, løynd i snaret. Det var i avdagsleite, og det skymast so smått. Han høyrde skrik frå garden, og dette verka so han sette uvarleg i sprang oppyver, endå han vel høyrde, det var ein hund som skreik. No såg han at det var drengjen Frantz Madsen, som folket kalla «Fan's Madsen», som stod derute og dengde ei bikkje med ein kjepp. Olav laut venta eit bil.

— Plag ikkje dyret so, sa eit kvinnfolk som nett no kom frå fjøset med ein mjølkask i hand. Olav kjende henne. Det var Gudrid, ei gjente ovanfrå bygdi. No tente ho hjå futen.

— Pass din mund, Gudrid

— For deg, din danske tunnlegg?

— Betee dig ikke så storsnudet. Jeg ved godt hvad din dyd er verd.

Ho kasta på nakken og gjekk inn. Straks etter gjekk Frantz og inn.

Olav smatt seg fram langs veggen og nådde vedbui. Der laut han smetta inn og løynd seg, for no gjekk det einkvann i døri att.

Det var Gudrid. Ho kom til vedbui etter ved. Olav steig fram til ho, so ho kvapp og slepte ned-att dei vedskierne ho hadde teke.

— Ver ikkje redd, Gudrid. Det er berre meg. Er det sant at dei hev teke Margit hit?

Ho nikka berre og byrja seint å plukka veden upp i fangklædet att.

— Er det noko gale med henne, Gudrid?

— Gale? Det er vel gale nok at ho er her. I hus med futen Niklas er ein jomfrudom ikkje mykje verd.

Ho log høgt og klingande, so Olav laut taka i armen hennar for å få ho til å tegja.

— Eg vil ha henne ut, Gudrid. Kvar er ho?

— På bursloftet jamsides mitt rom. Futen var der i heile natt. Au! klyp ikkje so, det er ingenting gale skjedd. Ho slogs, og gret, og dei heldt slikt leven at eg fór inn og kaste futen ut for å få natt-ro.

Olav laut le. Han hadde høyrte snakk um Gudrid, dette handfaste kvinnfolket som faktisk dominera på garden. Av ein eller annan grunn var futen rædd henne og torde ikkje senda ho frå seg.

— Gudrid, kan eg koma inn åt Margit?

— Ja. Men då må du skunda deg. Futen kom heim nett no, og kjenner eg honom rett, so vil han straks freista lukka si att. Du skal få nykjelen hjå meg.

— Sigvard, kvar er han?

— I arresten. Nykjelen der veit eg ikkje um eg kan skaffa deg. Vent eit lite bil.

Ho gjekk inn med vedfanget, og Olav steig burt i ei myrk krå og venta. Det drog ut og myrkna meir og meir. Endeleg kom ho att.

— Hyss, kviskra ho. Eg lurde nyklane or futens eigi trøyelumme medan han skifta klæde. Her er nykjelen til buret. Gakk brått av stad og få henne ut og attum loda. Eg skal freista narra Frantz vekk frå tunet.

— Stend han på vakt?

— Ja. Du må bida her til eg fær honom av vegen. Då lyt du ganga så snøgt du kan og gjera ditt. Eg skal freista løysa Sigvard.

Ho gjekk straks, medan Olav stod bak vedbuddøri og såg etter ho.

Madsen hadde sett seg på burstroppi og sat der i egne funderingar. Han såg upp då Gudrid kom burt-yver tunet og gjekk til fjøset.

— Er du ikke ferdig i fjøset, Guri? sa han mjukt.

— Å nei, sa ho stutt.

— Du har for meget at gjøre, Guri. Det har jeg sagt til fogeden.

— Ja, det hev du vel, din gjentefut. Vil du ikkje hjelpe?

— Mere enn gjerne! lo han og kom etter.

Ho smatt inn fjøsdøri og heldt att. Han stemde imot med all si makt. Endeleg og uventa gav døri etter og han datt handlaust innyver, medan Gudrid snøgg som ein mår smatt ut att og læste etter seg. I det same fór Olav ut av vedbudi og var i eit par byks upp burstroppi, og Gudrid gjekk burt til døri jamsides vindauguet med jarnsprinklane, — arresten.

Olav kom inn på buret, leita seg fram i myrkret, fann ei tropp og steig oppyver. Han fann ei dør — ho var opi, altså var det ikkje der. Han fann ei ny, banka på og kviskra: Margit!

Det var ikkje svar.

Heit av angest sette han nykjelen i og læste upp.

I det same såg han nokon som reiste seg frå seng i kråi og stod på vakt burte i myrkret.

— De kjem ikkje nærmare, fut Niklas. Eg hev kniv!

— Margit, kviskra Olav. Det er meg, Olav.

— Er det deg? Ho kviskra, men det var som om lufti dirra av jubel. — Å Gud! Eg sov, so vakna eg av låsen. Eg trudde det var futen som kom.

— Me hev stutt tid, Margit. Kom fort!

Han gjekk fyre, ho etter. No var dei nede. No ute i svali.

Frå fjøset høyrdest hamring og larm frå Frantz som var innestengd.

Dei ansa ein skugge som sprang ned gjennom buskane mot dalen. Gudrid kom fram bak loda. I det same høyrde dei futen si røyst, skarp og utolmodig:

— Hvad er dette? Andreas, jeg tror Frantz er indestængt i stalden. Skynd dig!

Hvor er mine nøgler, Guri, dit flæskede svin, hvor er mine nøgler?

— Veit eg av dei? sa Gudrid og gjekk likesælt inn bak futen.

Olav kjende dette bar gale avstad. No fór Andreas med lått og leven yver tunet for å opna døri til fjøset. Sveinen Jens Hansen kom ut i svali bak futen.

Tegning: Anne Reiten.

— Kast kniven! skreik futen.

— Det er den quind som har stænget hannem ind, sa futen, og so lo dei baa.

— Straks me fær eit høve, skal eg gjeva deg eit varsel, kviskra Olav i burssvali til Margit. Og so må du ikkje sjå deg attende, men berre springa alt du vinn ned, etter far din. Han ventar oss i dalen. Eg skal freista halda dei att eit bil.

Frantz Madsen kom ut or fjøset, vond og skamfull. Futen lo, då han såg honom.

— Kom her, Frantz. Hvem er det som har stænget dig ind?

I det same gav Olav Margit varslet. Ho fór ned troppi og ut millom buret og fjøset.

— Hvad drolen er dette? sette futen i og kom yver garden.

— Jomfruen fra Gjellin, sette Jens i og kom ramlande ut or svali. Der løber hun.

Han vilde setja etter, men i det same kom ein kar i vegen og gav honom eit slag, so han trimla attende. No var alt vake og i uppstyr.

Olav slog til høgre og til vinstre og møtte mennene so dei ikkje slapp ut or tunet. No kom den fjorde sveinen, tyskeren Barthold, farande ut. Han bar med seg futens sverd og flidde honom det. Med eit veldig neveslag drog Olav Andreas til jordi. So hoppa han eit stig attende og drog kniv.

— Kast kniven! skreik futen og nærma seg med sverdet. I kongens navn! I kongens navn!

Det var for seint. Som ein elg rister bikkjune av seg, hadde Olav slege futsveinane til side. Men futen, den fordømte oldenborgske kjeltringen, kom med stål! Og stål kravde stål!

Han spende mot sverdet so det flaug klirrande i lufti, kasta seg framyver og sette kniven i futen Niklas Schmidt.

So sprang han nedyver lidi, som ein varg mot viddi.

— — —

Dette er saga um Olav Haldset og korleis han vart lyst fredlaus.

Far hans laut leggja heile garden i mannebot, fortel dei gamle rettsbøkerne, og det var presten Krogh som styrde plyndringi.

Gamle Bjørn rudde seg seinare Borgaplassen oppunder Svarthamaren.

Det var vill jagt på Olav, men dei fekk honom ikkje fatt. Endå det var tvo på hesten hans, reid han frå deim alle. Det bar innuver viddene og attende igjen på kross og på tvers for å vill-leida forfylgjarane. Ein gong var dei nære innpå honom. Då sette Olav utyver ein ufs i eit byks, so det var eit under dei og hesten kom frå det med livet. «Hestspranget» veit klæbyggen av den dag i dag. Og so kom Olav brått vekk. Ingen visste kvar det vart av honom.

— — —

Det var umlag ti år etter, at det kom ridande ein mann upp til kyrkja. I armene heldt han ei kvinne. Då han kom nærmare, kunde dei kjenna honom att so vidt. Og ho han bar på var Margit Gjellin. No var ho lik.

Messa var ikkje slutt endå. Kyrkjeportane stod opne og songen klong utgjennom.

Ryttaren reid radt inn. Lyden reiste seg i rædsle. Mannen bøygde seg bleik i salen og gav byrði frå seg til dei nærmaste. So lyfte han neven mot presten.

— Prest Peder Krogh, eg er Olav Haldset, og eg hev mykje ugjort med deg. Syt for at mitt daude viv fær kvile i kriste jord. Gjer du det ikkje, so skal denne handa taka livet ditt, so sandt eg no sit i kyrkja.

Dermed reid han atterlengjes ut.

Presten stod kvit i stolen.

— — —

Dette er det segni fortel um Olav Haldset og Margit Gjellin.

Kvar han og ho heldt til i si lukke-tid, veit ingen å fortelja.

Det er mange år sidan no at eg som smågut gjekk i lag med ein kamerat og furda på Svarthamaren, den store bergskolten som ris upp yver Klæbu eit par hundrad meter, stupbratt.

Det er ei hule uppi dette berget, men ho ligg soleis til, at det er plent uråd å koma til. Men det svarte opet kan ein sjå frå heile bygdi.

So kom det i tankane våre, at me vilde freista nå ned til denne hola. Elles var det nokre ørnereir uppi berget som me hadde hug til å sjå.

Her skal eg ikkje fortelja korleis me tvo galningar bala og streva for å få det til. Det førde med seg tjuveri av gardinsnorer og mykje anna. Men ned kom me, og inn i hola kom me og.

Hola var 10—15 meter innuver. Eit par meter vid. Lengst inn var ho noko vidare.

Der inne fann me får etter menneske. Me fann restane av eit rått tilhogge bord, ein trekopp, og nede i grytsteinsanden trekol og halvbrend tre.

På stubben av det sundslegne bordet stod skore med store bokstavar:

OLAV HALDSET.

Under det var det skore fleire gonger med mange snirkclar ikring: Margit — Margit — Margit — og so eit årstal: 15—. Resten var ikkje til å tyda. Venteleg er det i denne hola fredlausingen hadde livt sine beste år. Han fór vel på veiding for føda, og elles budde far hans på Borgaplassen radt under fjellet. Her sat vel dei tvo i hola og såg ned i bygda, deira kjære heimbygd, der framandt velde og framandt mål breidde seg meir og meir. Det beste av folket var fredlaust. Diverre som so ofte i norsk saga. Det er mange som sit i ei hule og ser utyver, hjelpelaus og rådlus, men med store draumar.

Minner fra Klæbu Meieri

Av Nils P. Grendstad

Noe av det første jeg husker, var at det både morgen og kveld kom mange folk og hester på gårdsplassen. Dette fordi vi delte gårdsplassen med Klæbu Meieri. Derfra har jeg mange minner som jeg vil feste på papiret.

Klæbu Meieri var bygd opp av et andelslag av bønder fra Eidstu, Storvoll i sør, og Bostad, Krokum i nord, på østsiden av elva.

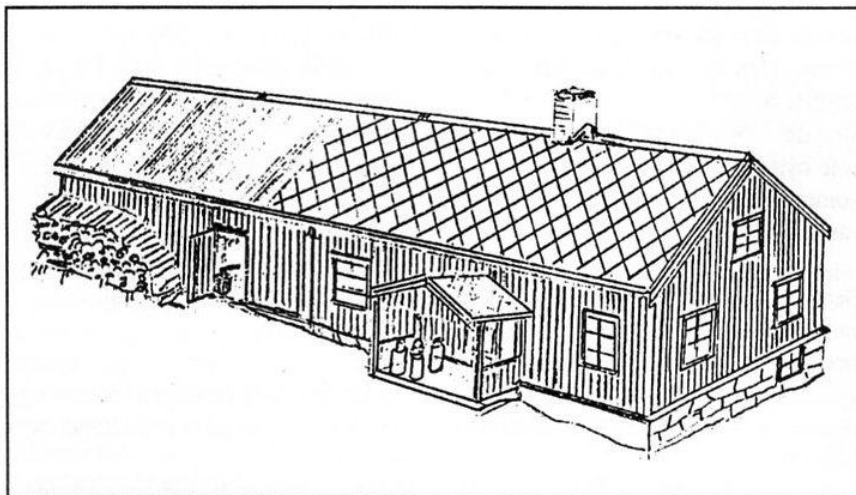
Meieriet lå på Aune og var en 1 etg.'s bygning med stor gang, kjøkken og vaskerom innenfor og hybel for «meierska». Over var meierisalen. Innenfor var selve meieriet, og innenfor der ishuset.

I dag er det så mye snakk om media og korrespondanse mellom folk. Vi har aviser, radio, TV, video, telefon, biler, båter og busser. Vi hadde ikke annet enn hester, og en og annen hadde telefon. Men jeg tror jeg var heldig fordi jeg bodde i et mediesenter. Melkeprodusentene leverte melk 2 ganger om dagen; morgen og kveld. Naboer slo seg sammen i kjørelag, de som var nærmest brukte trillebåra.

Innsilinga av melka var mellom kl. 08 - 09 om morgenen og 19 - 20 om kvelden.

Det hente at melkekjøreren ble borthefta enten av ei ny tjenestejente eller at noen ville spandere en god kopp kaffe. Borthefte førte til at kjørerer ikke fikk levert melka. Da var det leit å levere tilbake spannene med melka i.

Med melkekjørerne kom de siste hendelsene i grenda til meieriet. En y verdensborger, en ny forlovelse, sørgebudskap og mange andre hendelser. På generalforsamlingen i Klæbu meieri i 1933 ble min bror født, og det ble kjent i bygda dagen etter. En gårdbruker som kjøpte seg ny hest. Måtte vise den fram på meieriet. Der ble hesten målt, føttene ble kjent på og tennene ble sett på, for det var der de så alderen på hesten. Det kunne hende

Tegning av Nils P. Grendstad

at selgeren hadde fusket med fødselsåret.

Melka ble veiet og tømt i kummer som stod i vannbad for avkjøling. Når melka ble avkjølt, fløt fløten oppå. Det ble produsert nysilt melk, skummet melk, fløte og rømme. Det ble også kjernet smør. Jeg har dratt smørkjerna mange ganger.

Fløten hadde sin egen kumme for avkjøling. Så var det en sommer at en av de nærmeste naboene hadde et kopplam. Det fulgte mannen overalt. En dag var det med mannen helt inn i meieriet. Det hoppet opp i fløtekummen. Mannen fikk lammet ut av fløtekummen og kostet litt fløte av det. Den dagen var han snar ut av meieriet og på vei heim, men fløtefara etter lammet viste hvor det hadde vært.

Hver dag unntatt søndag ble det kjørt melk med to hester til Trondheim. Det var leverandørene som kjørte og de ble uttrukket etter melkemengden de leverte. Melka ble tappet på spann om kvelden og merket hvor de skulle leveres. Klæbu meieri hadde egne melkeutsalg i byen og de hadde faste leveranser til forretninger, kafeer og hotell. Kjørerne startet i 04 - 05-tida om morgenen, alt etter føreforholdene. De skulle levere kl. 07 om morgenen. De begynte å levere på Nidarvoll. Den ene kjørerer kjørte Klæbuveien nedover,

over Singsaker ned Nonnegata og over Bakke bro til Prinsens gate. Den andre kjørte nedover Tempe og Valene, Holtermannsveien, Elgeseter gate og endte i Strømgården i Prinsens gate han også. De hadde da levert all melka og tatt med tomspann fra dagen i forveien og bestilling for dagen etter.

I Strømgården satte de inn hestene, ga dem litt vann og mat. Der var det også et lite hvilerom for kjørerne, hvor de kunne smake på nistematen og det ble en velfortjent hvil både for hest og kjører. Det var alltid noen handleturer ute i byen. Og som regel var de nede i Langørgenkjelleren en tur for å kjøpe en kopp kaffe og noe attåt. Det hendte nok at de var innom Gamle Trondhjem og tok et glass øl. Den tiden var det ingen fare om føreren hadde litt promille.

Far var nede i Langørgenkjelleren en gang i 1923. Straks etter fikk han polio-myelitt og kom ikke dit før utpå høsten 1924. Da kom innehaveren og leverte tilbake ei eske karva blad som han hadde glemt året i forveien.

Før kjørerne tok fatt på heimturen var de som regel nedom Felleskjøpet og hentet kraftfor eller gjødning, så det ble last begge veier. Det ble ikke så lang hvil, for tomspannene skulle være tilbake til meieriet kl. 16. De skulle

Fortsetter neste side.

Fortsatt fra forrige side.

vaskes og luftes før påfylling neste dag. Det ble straff for de som kom etter kl. 16. Jeg tror det var 25 øre timen. Det var en som hadde glemt bort tida. Han kom to timer for sent og måtte betale 50 øre. Han sa: «Det ble da farken så kostbar bytur.»

Med disse bykjørene kom da også siste nytt og hendelser fra byen, så kommunikasjonen med utenverdenen var også god.

Det var mang en strabasjøs bytur. Verst var det høst og vår; sledeføre i Klæbu og bart i byen. Det førte til at de måtte bruke vogna i lengste laget, selv om det var sledeføre i Klæbu.

Melkekjørene var også brukt som skyss til og fra byen. Det var ei venninne av «meierska» som skulle på besøk. Hun fikk beskjed om å gå til Strømgården og se etter en «Lysklett», men hun fikk ikke skyss, for hun så ingen som var lyskledd.

Det gikk mye ved på meieriet. Vasking av melkekummer og vasking av spann. Det var fast vedhugger. Jeg husker en som het Sigvart. Han hadde rød racersykkel som jeg beundret. Han var litt av en jeger. Han fortalte at han rente på ski nedover Damtjernåsen og skjøt både rev og fugl i farten.

Om vinteren i månedsskiftet februar/mars skulle ishuset fylles med is som ble brukt til avkjøling av melka om sommeren. Meieriet hadde egen isdam oppe på Lysklettmyra. Der heter det fremdeles isdammyra. Dammen ble brukt til badebasseng om sommeren. Dammen var gravd ut av myra og var ca. 1, 2 m. dyp. Isen som var 40-50 cm tykk ble saget i blokker ca. 50-70 cm. Issagingen ble utlyst på anbud og det skulle være to mann. Saga som ble brukt var av samme type som de gamle to-manns tømmersagene. I den ene enden var det festet et tungt lodd. Dersom det var mye snø, måtte den måkes bort. Nesten hvert år gikk en eller annen i vannet, for det ble veldig glatt oppå isen. Det var sikkert en kald dusj. Andelseierne ble innkalt til

kjøring, en 4-5 hester hver dag. Til doning ble brukt dobbelstøttinger med en kraftig treplatt oppå. Dersom det var mye snø, ble veien veldig staupet i bakkene. Det hendte ikke sjelden at noen veltet og brakk ei skåk. Da var de borte i vedskuret og økset til en laske som ble lagt utenpå skåka ved bruk av ståltråd og spiker. Når de kom fram til ishuset, ble lasset slept inn i ishuset med en slepevaier. Der var det to mann til å stable isen. Den måtte stables tett sammen, ellers ville den smelte for mye.

Det var hvil midt på dagen for hest og kar. Hestene fikk på seg dekkenet og ble tjoret.

Kjørene var inne på meierikjøkkenet for å spise nista si. Det ble også servert kaffe, fløtemelk og vafler med rømme. Jeg glemmer aldri den gode kalde fløtemelka som «meierska» serverte. Praten gikk om løst og fast. Det ble også servert mange historier. Det var ekstra interessant å lure seg inn for å høre. Etter en fjorten dagers tid var ishuset fullt.

Om sommeren ble isen brukt for å holde melka fersk. Jeg var med far flere somrer og drog isen inn i meieriet. Den skulle knuses i små biter for å fylles i vannbadet.

Det var to melkerenner i hver kumme. Melka måtte tildekkes med trelemmer så den ikke skulle forurennes. På de varmeste dagene måtte det fylles på is to ganger. Jeg husker spesielt godt varmsommeren 1930. Det var ikke noe lett arbeid for en unge, men var det varmt ute så ble en avkjølt av isarbeidet. Og etter jobben vanket det fløtemelk og vafler med rømme.

Jeg var mye i meieriet hos «meierska». Den første «meierska» jeg husker hette Petrine. Jeg husker at hun reiste og at

jeg savnet henne. En tid senere fikk jeg høre at Petrine skulle komme på sanitetsforening hos mor. Jeg gledet meg til å treffe Petrine, men det var ikke min Petrine som kom, det var Petrine Husby.

Det er mange historier og hendelser i og omkring meieriet. Per Moa setret på Lysklettvollen om sommeren. Han kjernet og ystet noe av melka. Noen ganger bar han melka ned til bygda for å levere på meieriet. En kveld skulle Einar, sønnen til Per, ned med melka. Under Storkleiva møtte han en stor elgokse. Einar måtte klatre opp i ei furu for å berge seg. Elgoksen ville ikke forlate furua.

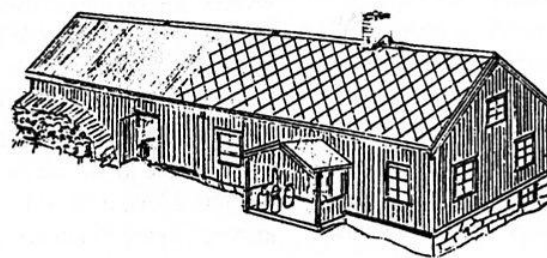
Til slutt satte Einar i et kjempegaul og skremte bort elgen. Men han ble vist for sen til å levere melka om kvelden.

En kveld i begynnelsen av 30-åra kom Karl Gundersen Nordal kjørende til meieriet med sin nykjøping. Det var ikke hest, men en Huppmo Automobil. Må tro den ble grundig besiktiget.

I 1934 ble det slutt med melkekjøringa med hest til Trondheim. Hesten ble avløst med lastebil. Ingvald Aune hadde den kjøringa og hadde returlast med kraftfor og gjødning.

Etterhvert ble jeg eldre, ble mer opptatt utenom gårdsplassen med skole og arbeide. Men kontakt med melkekjørene hadde vi fremdeles.

Den 31. mars ble Klæbu meieri nedlagt, og med det var et stort kultur og mediesenter slutt. Nedleggelsen av Klæbu meieri ble feiret med en avslutningsfest i Ljosheim. Menyten var rømmegrøt, kaffe og bløtkake. Den rømmegrøten glemmer jeg aldri.

Kraftutbygging i Klæbu.

Perioden 1920 - 1934

av Terje Thun

For 90 år siden, nærmere bestemt på seinhøsten 1901 ble øvre Leirfoss kraftstasjon igangsatt, og Trondheim Elektrisitetsverk (TEV) kunne produsere elektrisk kraft for første gang. Etterspørselen etter elektrisk kraft økte meget sterkt ved begynnelsen av dette århundret, så kraftutbyggingen fortsatte med Nedre Leirfoss som ble utbygd i årene fra 1907 til 1910. I årene 1913 til 1915 ble et varmekraftanlegg, dampsentralen, bygget i Ilsvika i Trondheim. Deretter sto anleggsperioden i Klæbu for tur. Da denne anleggsvirksomheten begynte rundt 1920 var Norge et fattig land, men i løpet av de neste femti årene skulle det bli et av de rikeste og beste land å leve i. Denne utviklingen skjedde i takt med landets økende evne til å produsere egen ren og fornybar kraft fra norske elver og fosser. Men å temme den ville vannkraften og lede den gjennom lange tunneler og farm til turbinhjulene i kraftstasjoner krever stor arbeidsinnsats og mye kapital. Det var således en krevende oppgave som ventet, og det skulle ta mange år før vannkraft-utbyggingen i Klæbu var fullført.

En kan vel tidfeste begynnelsen til den 6. juni 1919, da det ble gitt konsesjon for regulering av Selbusjøen, Dragstsjøen, Sørungen og Stråsjøen. Reguleringen av Selbusjøen kom i gang i 1920 ved at en provisorisk dam ble bygd ved Brøttem. Kanalen gjennom Brøttemstangen ble påbegynt i november 1923, og var ferdig året etter. Arbeidet på tunnelen mellom Grindstad og Svean begynte i mai 1921. Samtidig med at tunnelarbeidet startet ble det også bygget en steinfyllt laftverksdam ved Dragstsjøen som erstattet den gamle demningen som sprengtes 24. november i 1921. I dette tidsrommet var arbeidsstyrken på reguleringsarbeidet ved Selbusjøen kommet opp i 80 mann som var fordelt på to arbeidslag, henholdsvis ved Grindstad og Svean. Da anleggsperioden startet manglet både hus til innkvartering av den etterhvert store arbeidsstyrken, og til kontorer. Bl.a.

var det den aller første tiden innrettet et kontor hos Lettingvold før en fikk satt opp de nødvendige bygninger. I løpet av driftsåret 1922/1923 ble de to første mannskapsbrakkene bygd ved svean. Dessuten ble det samtidig bygd to tilsvarende brakker og innrettet kontor og bolig på Nordre Grindstad. Driftsåret etter ble det ved Trangfossen ferdigbygget en brakke og ved Svean ytterligere to brakker like ved de to som ble bygget året før. Arbeiderbrakkene ved Svean lå ved foten av en bratt bakke før en kommer til Løkaunet. Denne bakken ble dermed kalt «Brakkabakken», et navn den bærer på folkemunne den dag i dag, selv om brakkene nå er revet for vel 20 år siden.

I februar 1926 ble de fire første maskinistene ansatt på Løkaunet, eller «Hyttfossen kraftstasjon» som den ble kalt den gang. Maskinistene hadde ansvar for kontroll og vedlikehold på kraftstasjonene, og gikk bl.a. kontinuerlig døgnvakt på stasjonene, en ordning som pågikk helt fram til midten av 1980-årene da fjernstyringen av alle kraftstasjoner langs Nidelva var et faktum.

Som beboelseshus til maskinistene ved kraftanlegget ble det først bygd en tomannsbolig i Svean og deretter i 1924 bygd to tomannsboliger på

Løkaunet. På Løkaunet hadde det imidlertid bodd folk i lang tid før maskinistboligene ble satt opp fordi der hadde det tidligere ligget to husmannsplasser under Eidstu.

«Provisoriumet» som kom for å bli

For å skaffe elektrisk kraft under anleggsperioden skulle det anlegges et provisorisk kraftanlegg lenger opp i elva. Dette provisoriske kraftanlegget skulle ta vann fra Båthølen ved Hyttfossen like ovenfor sagbruket til Huitfelt der demningen ligger i dag. Hos Ole Lettingvold finnes en tegning fra 27. februar 1923 av E. N. Henmo med to alternative plasseringer av stasjonen. Det første alternativet er like nedenfor Springfossbrua, mens det andre alternativet var inntegnet noen hundre meter lenger ned på grensen mellom Lettingvold og Moen. Begge alternativene er inntegnet på vestsiden av elva, og vannet skulle føres i et trerør som skulle bygges over bakken fra Hyttfossen, forbi flis-haugene fra sagbruket og ned til kraftanlegget. I begge tilfellene ble det et bratt fall ned mot kraftstasjonen og her skulle vannrøret bygges av stål. Som kjent ble det aldri noe av disse planene. Derimot ble det sprengt en tunnel på østsiden av elva fra inntaket i Båthølen og ned til stasjonen som da naturlig nok ble liggende på østsiden

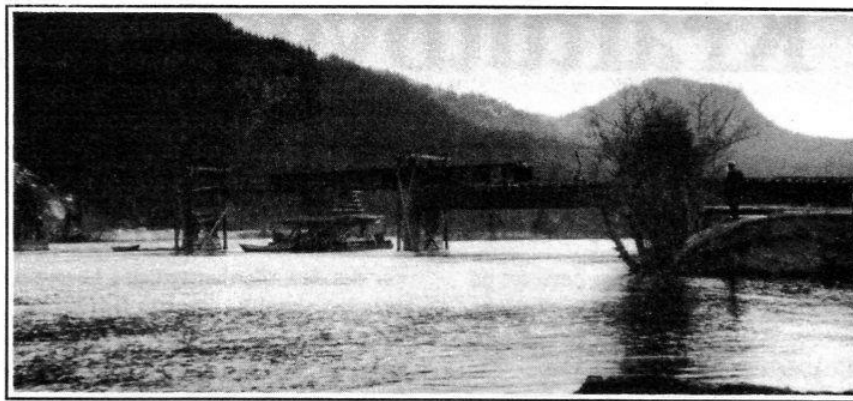
Arbeidsbrakkene ved Svean

Fortsetter neste side.

Fortsatt fra forrige side.

av elva og nedenfor alternativene på tegningen til Henmo. Kraftstasjonen ble påbegynt i januar 1924 med en arbeidsstyrke på 120 mann, og allerede den 5. februar i 1926 kunne strøm-leveringen begynne. Nå har det gått 65 år, og det eneste som ble provisorisk ved denne stasjonen, som i dag forøvrig kalles Løkaunet Kraftstasjon, er det opprinnelige navnet som var «Hyttfossen provisoriske kraftanlegg». Den store kraftetterspørselen gjorde at Løkaunet fortsatte å levere kraft også etter anleggsperioden og er forlengst blitt en «permanent» stasjon. Inntaket til driftstunnelen til Løkaunet ligger på østsiden av Båthølen på Hyttfossen. Like nedenfor inntaket var det en tre-demning i forbindelse med Huitfeldt sagbruk. Denne demningen ble forsterket slik at vannstanden ved inntaket ble hevet noen meter. Etter krigen ble det som kjent støpt en ny demning på Hyttfossen bare noen meter nedenfor den gamle tredemningen. Før snøsmeltingen starter for alvor om våren er oftest vannstanden i Selbusjøen så lav at den gamle tredemningen som enda er intakt kommer til syne. Langs østsiden av Båthølen er stein fra den ca 1.200 meter lange driftstunnelen benyttet som underlag for veien som ble bygget fra Trangfossbrua og langs østsiden av Båthølen og forbi tunnelinntaket. I alt ble det sprengt ut fire tunnelinnslag på strekningen mellom Hyttfossen og Løkaunet for å lette arbeidet med å fjerne steinmassene fra spregningene inne i tunnelen. Disse steinmassene er også benyttet for å bygge opp veien som går fra Løkaunet og fram til Springfossbrua. Selv om vegetasjonen i dag har dekket over en stor del av disse steinfyllingene, kan en allikevel på mange steder se hvor nøyaktig hver stein er lagt slik at den passer sammen med nabosteine.

Over Springfossen ble det bygd kjørebri i 1924 (Ole Lettingvolds art. i årsskriftet 1990), og tunnelstein ble her benyttet til å bygge veien fram til den nye brua. Dette veiarbeidet ble ledet av en ingeniør Søderlund, og i lang tid ble derfor bakken på østsida av elva ned til Springfossen kalt «Søderlunds gate». På toppen av denne bakken ble det lagt ut et ganske stort platå av all tunnelsteinen, og der ble det høsten 1924 bygd enda en arbeider-brakke, Springfossbrakka. Dette var en ganske lang brakke og ble

Svean bro ble bygget i 1925

derfor stort sett kalt «Langbrakka». Denne brakka var bebodd fram til ca 1960. Ikke lenge etter ble den revet, og i dag er området hvor brakka stod grodd igjen med skog.

Men anleggsvirksomheten krevde også utbygging og utbedring av veisambandet mellom Trondheim og Klæbu, bl.a. for å frakte maskindeler. Veistrekningen Moen til Svean ble planert i 1923, og to år senere ble Svean bru bygget samtidig med at veien fra Sveananlegget og opp til Husby ble fullført. Veistrekningen fra Heimdal til Moen ble samtidig utbedret for tung transport.

«Giganten»

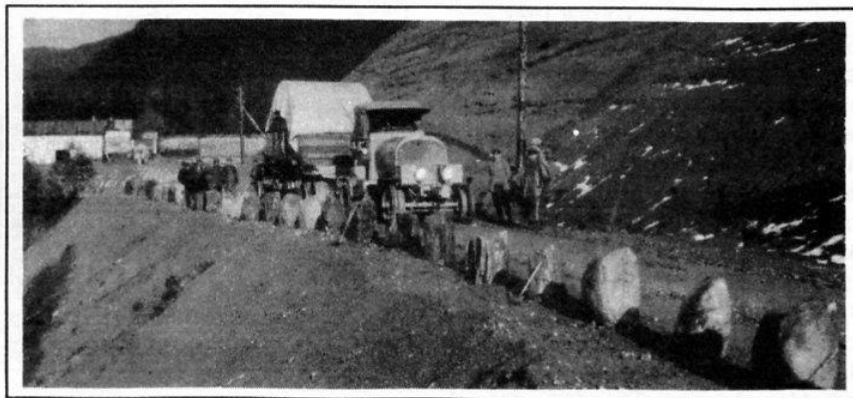
Til å utføre tungtransporten av maskindeler til bygging av Løkaunet kraftstasjon ble det i 1923 anskaffet en såkalt «Gigant». Dette var et transporttog fra fabrikken Austro-Daimler A/G, Wiener-Neustadt og var opprinnelig bygget for transport av tungt artilleri under 1. verdenskrig. Fordelen med «Giganten» var at den hadde hjul for både for vei og jernbane. Ved transport av maskindeler ble jernbansporet benyttet fra byen og opp til Heimdal, derfra ble landeveien benyttet fram til bestemmelsesstedet. Kjørehastigheten ville nok ikke

imponere noen i dag. På jernbansporet kunne den komme opp i 25 km pr time, og med fullt lass kunne den på landeveien komme opp i ca 5 km pr time. Dette er ikke mye å stille opp mot de store vogntogene som tordner etter veien i våre dager, men lasten kom nå fram med «Giganten» også, og mange av de maskindelene den i sin tid fraktet har gjort nytte for seg helt opp til vår tid.

Sveananlegget.

Som nevnt ble Løkaunet kraftstasjon opprinnelig bygd som provisorium for å skaffe kraft til byggingen av Svean kraftstasjon. Anleggsarbeidet på tunnelen mellom Grindstad og Svean ble påbegynt i mai 1921, og pågikk med to arbeidslag fram til gjennomslaget kom klokka 12.35 den 30. mai 1934. Men, det skulle ta enda mange år før denne kraftstasjonen stod ferdig, og en del av denne byggeperioden skulle bl.a. omfatte okkupasjonstiden

Under arbeidet med denne artikkelen har jeg hatt mye hjelp av Trondheim Elektrisitetsverk hvor driftsrapporter og en imponerende bildesamling har blitt stilt til min disposisjon. Nyttig og meget interessante samtaler har jeg dessuten hatt med Ole Lettingvold.

«Giganten» ved Storskjæringen på Løkaunet. 5.10.1925.

Litt om Jul gjennom tidene....

Av Ragna Flatjord

«Døgnet var langt i min tid,» sa en gammel sogning en gang. **Det** var det sikkert for mange av forfedrene våre og, særlig like under Jul!

Jula var den største av alle norske høgtider. da skulle det etter tradisjonen være helg og høgtid i alle norske heimer. Mat og ved skulle være i hus, det skulle være rengjort og i orden i både stue og fjøs.

Visst kunne tradisjonene variere fra landsdel til landsdel. Likevel vil jeg tro at juleforberedelsene i Klæbu stort sett fulgte mønsteret fra bygdene omkring.

Forskjellen var større mellom By og Land.

På landsbygda brukte man oftest av gårdens produkter, penger var en mangelvare.

Alt «utearbeid» var ferdig før jul, og folk **trong** en lysfest i den lange, mørke vinteren.

Jula var både en Kirkefest og ei Folkehøgtid.

Det gamle «juleblotet» var på sett og vis den eldste norrøne form for julefeiring.

For å markere at jula også var en viktig **kirkelig** høgtid, var det lovbestemt fastetid på forskudd.

Fasten var viktig i katolsk tankegang, og rester etter den skikken finner vi igjen i nyere tradisjon.

Sjøl kan jeg minnes at alt «gammelt» skulle skiftes ut til jul, det gjaldt både klær, sko og sengetøy etc.

Det var tid for sparing, for lutefisk og graut!

Og det var tid for juleforberedelser.

Tradisjonene om **mat** er lite nedskrevet, (kanskje helst p.g.a. at det helst var kvinner som kokte og menn som skrev!)

Noe annet var det med slakting og ølbrygging.

Det var store og viktige ting,.. det var også mannfolka med på. Av bygdeslaktere i Klæbu kan nevnes Per Hagen, «Rønning-karan» og Martin Selli.

Helst skulle det slaktes på «voksende måne», flesket vart drygere da.

Slaktedagen var alle tidlig oppe. Store mengder varmt vann måtte til, og det var grisehyl, bust og blod overalt.

Det var travelt på kjøkkenet, alt av grisen skulle brukes. Det ble laget sylte og leverpostei, blodmat og kjøttkaker. Smulta vart brukt til baking, og talg måtte det være både til såpe og lys. Gris-busta måtte nyttiggjøres, i hestgreie og til «bustleiv» for skomakeren.

Julematen var vel helst ribbe av jule-grisen, en skikk som fremdeles er holdt i hevd i store deler av Trøndelag.

All baking burde også skje på «voksende måne.» Det samme gjaldt ølbrygginga.

Den måtte skje fra åtte til fjorten dager før jul. (solsnu var forøvrig farlig tid for ølbrygging). Beste **maltet** fikk man av bygg. det var vanlig å bruke «humle» i ølet, derfor mange «humlehager» rundt omkring i landet. **Einer** ble og mye brukt.

Helst skulle eieren ha bær. Det ga ølet både farge og styrke. Sukker og sirup var vanlig brukt, mer sjeldent var det å bruke pepper og tobakk.

I Sogn vart det sagt at det vart letterer å «kast opp» da.

Ellers var det vanlig med både flatbrødbaking og kanskje også litt lefse omkring på gårdene. **Det** var vel nok så vanlig «brødmat» i gammel tid.

Rundt år 1250 var det «bakestue» ved Elgeseter Kloster i Trondheim, på 1800 tallet var det kommet både gjær og såkalte «bakeromner».

Senere ble det nærmest «obligatorisk» med minst «sju slag» julebakst, til dem hørte både «fattige menn, smultringer og gode råd».

Hus og fjøs skulle vaskes til jul.

Det var et storarbeid som kvinnfolka stod for.

I Klæbu var Hanna og Kristine Holm (fra Bostad grenda) gode hjelpere i så måte.

Hanna vaska, det vart ei råd for både hjelp og «heimkoka såp». Og Kristine sydde.

Alle skulle ha «noe nytt» til jul. Og ungene måtte få nye klær til erstatning for det de hadde vokst fra eller slitt ut.

«Ny-klean» var passelig å ta i bruk når vinteren satte inn for fullt, altså ved juletider.

Det var naturlig å kombinere «gave» med trang til fornying.

Gaveskikken er sikkert kommet fra Tyskland og var vel opprinnelig mat til gamle og sjuke.

Den fant grunnlaget i katolske skikker, og var gjerne knytta til Helgenen St. Nikolaus.

Hans minnedag var opprinnelig 6. desember. Da viste han seg ofte lys levende, utstyrt med et ris i den ene handa og ei gavekorg i den andre.

De snille barna fikk gaver, de slemme fikk ris.

Dette var ei god stund før Magne Raundalen sin tid.

Juletreet er vår tids fremste symbol på den store høgtida. Juletreet og gavene under det er kanskje største forskjellen på eldre jul og vår egen.

Den skikken er ikke stort eldre enn et hundre år her i landet, og Sørvest i Tyskland er den kjent tidlig på 1500 tallet.

Alle steder var det «borgerskapet» som først aksep-

Fortsetter neste side.

Fortsatt fra forrige side.

terte treet, seinere spredde skikken seg til bonde og bygdemiljø. Gjerne gjennom skolen.

Lenge var det uvilje mot å ape etter « de fine ». (en partriark fra Sunnmøre sa at «Ja dette er som da isralittene i ødemarka dansa om gullkalven!»)

I vår tid vil vi nok nødig unnvære juletreet vårt. I Klæbu, som i Trøndelag forøvrig, vil jeg tro at det var mest vanlig med gran fra egen skog.

Trærne ble ofte henta fra «tynningsskog», kraftgater osv., og de vart pynta med heimestøpte lys, kake-menn, epler, nøtter og annet godt.

Lys-støypinga var viktig.

Til den ble brukt fett fra slaktinga, og lingarn til «lys-rak».

Støypinga skulle helst skje ved nymåne, ellers ville lysene lett renne bort. Man skulle også være blid og glad under støypinga, (det hente det ble servert en dram for å hjelpe på humøret!)

Ofte ble det støpt lys med tre greiner, de skulle brenne på Julekvelden eller på Hellig-tre-kongers kveld 6. januar. Da gikk Jula ut.

Kornbandet var og er viktig.

Det er tegnet utendørs på at Jula er kommet.

Alt levende skulle ha både Fred og Føde i jula. Til det kunne man få god hjelp av **Nissen**. (Også kalt Gardvorden, Tun-kallen, Haugbonden.) **Hans** fremste oppgave var å holde orden på gården, særlig i fjøs og uthus. Nissen måtte få jule-graut eller øl, ellers hevnet han seg på forskjellige måter. Blant annet kunne han klippe halen av hesten, flette den eller gjøre andre fantestykke.

Dersom budeia eller andre kom i skade for å ete opp grauten, måtte de svi for det.

Ei jente i Lesja måtte danse med nissen heile jule-natta, det vart aldri menneske mer av henne.

En dreng på en gård i Ongdal satt tvikroket i stallgluggen til juledags morgen, han maktet aldri å rette ryggen bein siden den gang.

Ingen graut, ingen fred i huset.

Nissen har vært sett i Oslo så sent som i 1930 årene, da lynet slo i hjel en nisse i Maridalsveien. Han vart satt på sprit på Universitetet.

«Æ' trur itj' på Nissen, æ'» sa en gutt en gang. «Det er likedan med hainn som med storken. De er 'n Far det og.»

Noe av det siste som ble gjort før sjølve høgtida gikk inn, var dette med **lauging** (bading).

Det skjedde gjerne i fjøs eller stue og oftest etter «rang». Først badet husbonden seg, så kjerringa, deretter ungene og til slutt tjenerne. Karene først. I stamp eller tre-kar.

Så kunne jula bare få komme.

Det var **Helg** og **Høgtid** i gård og grend. Høgtida vart markert med klokkeringing eller skudd. Det var

Husbonden sjøl som løste «Juleskotet».

Julekvelden tok egentlig til med klokkeringing allerede klokken fem, men på gårdene måtte folk gjøre seg ferdig i fjøs og stall før selve julefeiringa tok til. Slik kunne det vanke to middager på samme dag. Først lutefisk eller graut i tolv-tida, og siden hovedmåltidet etter fjøsstellet.

Synging og lesing hørte gjerne med til «bordseta». Husfaren leste Jule-evangeliet, og så ble Jule-verset sunget. Det var helst «et lite barn saa lystelig» eller «fra Himlen høyt» i kingo's salmebok.

En eldre mann i sogn fortalte meg en gang at han som gutt fulgte «godfar» sin og tømte øl på Slinde-bjørka på Julekvelden. Dette skjedde virkelig et stykke inn i vårt århundre, kanskje for omkring åtti år siden. Det er et langt sprang fra Øl-offer i Sogn til **våre** dagers **juleskikker**. Også **dem** er det mange av. Mange bør vi holde på.

Av dem vil jeg nevne dette med å sende **Jule-helsing**, brev eller kort til kjente og kjære.

Det er en fin tradisjon som vi må ta vel vare på. Det annet er dette med **Jule-nek** eller **Korn-band**, det er også en «juleglede» vi bør ta med.

Finnes det noe triveligere enn å se småspurv og dompapp som fryder seg over julematen, om snøen kanskje dekker skog og mark?

Å henge en **stjerne** i vinduet er også en skikk vi har fått fra Tyskland. Den lyser koselig i lange, mørke vinterkvelder, og er til glede for både store og små. Og alle som går forbi!

Tenning av **Juletre** ute er en av de mange nyere skikker.

Jeg vet ikke med sikkerhet når det første **store** juletre var tendt i Klæbu?

Advent er ventetid.

Vi venter på jula, vi venter på lyset.

Det er en forholdsvis ny tradisjon dette med å brenne lilla lys i advent tida, la oss glede oss over den.

Vi **burde** i alle fall gjøre det, midt i travelhet og juleforberedelser!

Til slutt vil jeg nevne skikken med å la **lys brenne** på **kirkegården** julenatta.

Kanskje er akkurat **den** skikken noe av det fineste vi har. Det gir en egen stemning, kanskje ro i sinnet, å sjå lysene flakke gjennom ei lang julenatt.

Det er som ei helsing fra slekter som svannt til de som er tilbake.

Så kan **Julefreden** senke seg over by og bygd.

I trygg forvissning om at det meste er gjort, og til alt overmål etter gamle eller nyere tradisjoner.

Og snart, snart vil det «lyse i stille grender» enda en gang.

Gledelig Jul !

Klæbyggen som kunne blitt konge

Av Gerd Sørå

En beretning om Johan Nordahl Brun som vokste opp på Lilleuglen i Klæbu.

Mange har stått ved skolepulten og sunget sanger

"Da jeg var en gutt i mitt syttende år, jeg rente på ski nedad bakke, så glad som fuglen i luften slår —" Kanskje så vi i skolesangboka at sangen var skrevet av en mann som het Johan Nordahl Brun, og det var jo en sangforfatter vi traff på oftere. I salmeboka også, der navnet hans stod under den fine påskesalmen "Jesus lever, graven brast, han stod opp med Guddomsvelde". Han hadde jo skrevet "for Norge, Kjempers fødeland" også, og Bergenssangen "Jeg tok min nystemte cithar i hænde". Og læreren fortalte kanskje at Brun var biskop i Bergen, så det var bare rimelig at han hadde skrevet så fin en bysang til heimbyen sin. Og så var Johan Nordahl Brun slett ikke bergenser. Han var trønder, født på Byneset og vokst opp i Klæbu, og han ble en av de mest fargrike personer i sin tid, født i 1745 og levde til 1816. Han var en av nasjonalromantikken store fedre, og at (pio) det (pi) var en arv han hadde med seg fra våre bygder, er helt sikkert.

Og hvor var så inntrykkene hentet til sanger om den glade skiløperguttens skieventyr i bakken mellom Auglen og Nidelva. Men Johan Nordahl Brun hadde fått med seg flere skiferdigheter enn det, for allerede da han var 12 år var han innskrevet i Det Nordenfjeldske Skiløperkorps. Faren, Svend Busch Brun – som etter å ha vært kjøpmann i Trondheim

Foto: Per Ulseth.

"Lilleuglen" Her vokste Johan Nordahl Brun opp.

noen år først ble gårdbruker på Byneset, siden i Klæbu – hadde altså tatt sikte på en militær løpebane for sønnen. Men sprekingen fra Auglen hadde flere talenter enn skiferdigheten. Det satt et ubegripelig godt hode på karen, så en eldre halvbror fikk satt igjennom at Johan skulle holdes til boka. Han skulle bli prest.

Med en storebror som var prest hadde sikkert Johan på Auglen et bedre "skoletilbud" enn bondegutter flest på den tida. Som 15-åring ble han ihvertfall opptatt i "mesterlektien på Trondhjems lærde skole", altså i øverste klasse på Katedralskolen. Der var gerhard Schøning rektor, og han la snart merke til den glupe eleven fra Klæbu, som han blant annet underviste i historie. Og var det noen som kunne gjøre Norgeshis-

torien levende og fortelle at heimbygda og folket der var en like viktig del av forhistorien som konger og helgener, så var det Schøning. Kanskje var Johan Nordahl Brun med som kjentmann da Schøning et drøyt tiår senere dro rundt på Byneset og i Klæbu for å samle stoff derfra til sin "Norges Riiges Historie". Sikker er det ihvertfall at Brun og Schøning fikk et nært samarbeid da arbeidet ble tatt opp for å gjøre om Det Kongelige Norske Videnskabs Selskap i Trondhjem til Norges første universitet. Det lyktes ikke, til Bruns store skuffelse. Men før han kom så langt, hadde Johan mange bøker å lese og mye tung kunnskap å lære. Etter tre år på Katedralskolen ble han funnet moden for studentekamen, og reiste til København.

(Det var ikke mulig å ta eksamen artium i Norge på hans tid). Så gikk vegen tilbake til Trondheim, der han livnærte seg som huslærer men han studerte teologi på egen hånd. I 1767 gikk turen igjen til København, der han etter tre måneders sprenglesning tok teologisk eksamen med meget bra resultat. Og det 22-åringen fra Klæbu imponerte professorene mest med var "Den lethed hvor-med han talte latin".

Det betød ikke at det stod en prestestilling og ventet på ham.

For å livnære seg måtte han tilbake til Trondheim og huslærerstillingen. Men med de papirene han hadde, behøvde han ihvertfall ikke ta til takke med hva som helst. Nei, Johan Nordahl Brun ble huslærer hos den steinrike Meincke-familien på Ilsvigen gård. Og han var mer enn en vanlig tjener, for den unge Johan kunne noe som de fornemme trondhjennere satte stor pris på i den tid. Han kunne dikte.

Noe teater fantes ikke i Trondhjem i 1760 åra, men byens rikste hadde råd til å holde seg med teater sjøl. I Stiftsgården hadde general von Krohg innredet en teatersal med plass til flere hundre mennesker. Mindre kunne ikke gjøre det for en mann som var dansk kongens fremste representant i Norge, og faktisk ble betraktet som en slags visekonge.- På Ilsvigen gård holdt Meincke-familien åpent hus for sine venner om søndagene sommers tid, og da ble det ofte oppført skuespill. Og på Rotvoll bodde von Krohgs svigersønn Schmettow, som var grunnrik, og som også gjerne innbød byens honoratiores på sommerunderholdning. Som for eksempel to "nationale syngestykker", forfattet av Meinckes unge huslærer Johan Nordahl Brun.

Den unge Johan hadde altså en fot i hver av de to kretser som virkelig betød noe i Trondheim for 200 år siden – pengeadelen og kretsen omkring Schøning og vitenskapsselskapet. Eller så fantes det ikke så mange bindeledd mellom pengemennene og kulturbærene. Det måtte da enest være den danske adelsmannen Peter Frederik Suhm, men han var

Johan Nordahl Brun

heller fattig. De velvillige sier han dro til Trondheim sammen med Gerhard Schøning for å være fri sine embedsplikter i København og for helt å kunne ofre seg for sine litterære interesser. De mer skeptiske mener at den eneste årsaken til at han dukket opp i Trondheim, var at han hadde hørt at en av Norges rikeste arvinger, Karen Angell, fremdeles var ledig på ekteskapsmarkedet. Om den saken får det være som det vil, gift ble de ihvertfall, og om ikke ekteskapet ble særlig velløst, ble det ihvertfall penger nok på Suhm til at han kunne ofre seg for skrivingen av Danmarks historie i 14 bind.

Johan Nordahl Brun fra Auglen i Klæbu levde altså i en spennende tid, og blant storslagne mennesker allerede tidlig i ungdommen. Og han kom så høyt på strå som tenkes kan for en bondesønn på hans tid. I 1771 vant han konkurransen om å skrive det beste danske skuespill, en tragedie som het "Zarine", er kjærligheten kjemper med dyden, og hvor Brun avslører en avansert innsikt i kvinners forskjellige natur. Året etter fikk han sitt første sognekall, som sognepest til Byneset. Der ble han bare i to år før han avanserte til sogneprest i Korskirken i Bergen, der han "gikk gradene" til han i 1804 ble biskop over Bergen stift. Brun ble ridder av Dannebrog og kommandør av

Nordstjerneordenen.

Som dikter hadde han ikke bare gitt Norge landets første nasjonalsang – For Norge, kjempers fødeland – som forøvrig ble forbudt av politiet, han skrev også Norges første nasjonale skuespill, "Einer Tambeskielver". Og Bruns skuespill om Einar fra Gimse, der forøvrig skildringen av Einars mektige fru Bergljot er den mest interessante delen, ble skrevet på mens Brun bodde i Klæbu og på Byneset. Einar Tambarskjelve var nok en interessant høvding og studere for Johan Nordahl Brun, som i sin varme fedrelandskjærlighet hadde et stort mål – å få oppleve at det gamle norske kongedømme ble gjenopprettet. Det fikk han ikke, men han fikk oppleve 1814. Og det heter at han ble tilbudt å bli det nye Norges konge, dersom selvstendighetspartiet vânt.

Johan Nordahl Brun hadde ikke noe ønske om å bli konge. For ham var lydighet en religiøs plikt, og denne lydigheten fikk han til å formane sine sognebarn om å bli lydige mot unionen med Sverige, enda få var mer uenige i den alliansen enn den fargerike biskopen i Bjørgvin.

Så nådde han vel alt han hadde drømt om? Nei ikke sin ungdoms store drøm – å bli sogneprest i Klæbu.

Litt om husmannsstellet og bureisningen i Klæbu.

Av Per Ulseth.

«I hundrer av år nedtil sagatid har nød og godtid skiftet, med menn og kvinners kraft og flid ble Klæbu's velstand stiftet.»

Slik skriver Kristian Engan i sin «Klæbusang».

Heller ikke vårt århundre er noe unntak i så måte. Krig med påfølgende jobbetid er blitt avløst av arbeidsledighet, fattigdom, nød og elendighet. Men vår bygd var vel aldri av de mest utsatte, med jord og skogbruk som viktige næringer.

Mange løste sine problemer med å rydde egen jord for å brøfø seg og sine. Husmannsplassene tiltok i antall, og de fleste hovedbruk i Klæbu hadde flere slike. Går en tilbake til begynnelsen av 1800 tallet, var det knapt 700 innbyggere i Klæbu. Ca. 35 prosent av disse var husmannsfamilier, fordelt på ca. 50 husmannsplasser.

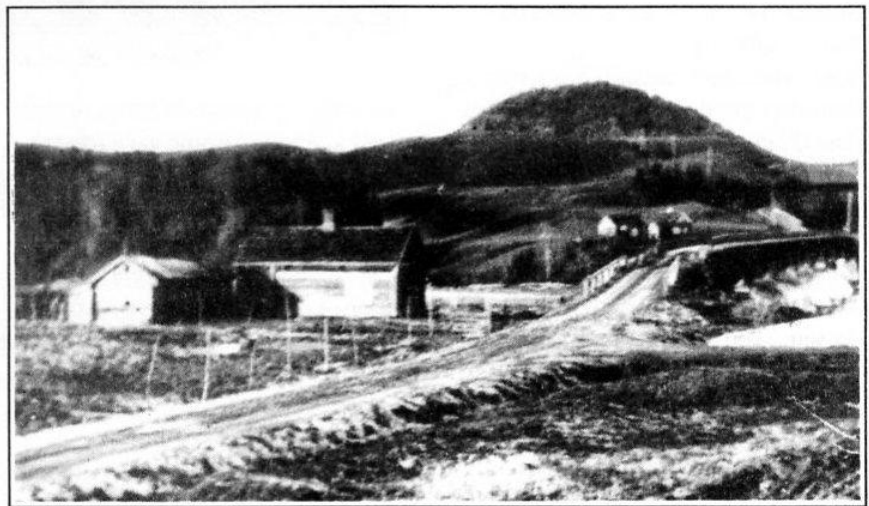
Antallet plasser økte til 70 i 1835, med en topp på 75 i år 1875. Det var da i Klæbu bare 65 gårdbrukere som var selveiere.

En viktig grunn til at husmannsstellet økte, var et kongelig påbud om at ingen fikk lov til å gifte seg før han kunne vise fram bygselskontrakt på gård eller plass. Dermed hadde verken bondesønner eller tjenere noe valg. Mange bondesønner fikk tilvist et stykke jord av heimegården til plass. Husmannslivet var nok på mange måter et ufattelig slit, når de først etter en lang arbeidsdag på hovedbruket skulle ta fatt på eget bruk. Mange husmenn greide likevel å rydde seg en plass på 10-15 mål jord. Mesteparten av dette strevet var nattarbeid. Rettslig stod husmannen svakt. Sto han ikke på god fot med husbonden ble det lett konflikter - og hvem som da ble taperen er det liten tvil om.

Husmannsloven av 1851 prøvde å

hjelpe husmannsstellet over i tryggere former, men den kom for sent. Husmannsstellet var alt da dømt til undergang. I 1930 var det bare seks husmenn igjen i Klæbu, og en kan vel med god grunn spørre om resultatet av

senere 160 mål, i tillegg til 20 mål av Halset. Alt var udyrket, og det var mest myr. Hans eiendom kalles Nordal. Småbruket Halsetmo, som var på 40 mål, fikk kjøpe 60 mål i Vargdalen, et navn som denne delen av prestegård-

«Ugeløyen» husmannsplass under Lilleuglen,

husmennenes strev stod i forhold til innsatsen. De fleste av husmannsplassene er senere lagt til hovedbruket, og har på den måten gjort det større - mens noen er blitt til selvstendige bruk.

Noen husmenn reiste med familier og sitt jordiske gods til Amerika.

Bureisningen i Klæbu.

Klæbu Prestegård har i generasjoner ligget som en perle midt i bygda. Også under prestegården var flere husmannsplasser. Da jordloven kom i 1928, og reglene for statstildeling til bureisning og nydyrking ble gitt, ble det fart i jordsalget. Fire husmenn under prestegården fikk da kjøpt sine plasser. De hadde hver 25-30 mål dyrket jord, og de fikk med skog til husbehov.

Karl Gundersen kjøpte først 35 og

den fikk fordi en varg her drepte den første ku de hadde på Halsetmo. Så ble Østby, ca 25 mål dels dyrket dels udyrket innmark solgt til selvstendig bruk. På samme måte fikk Ole Bye kjøpe 14 mål. Bruket kalles Nybråten. Ole Aune kjøpte 55 mål, som fikk navnet Trøan. Karl Torvmark kjøpte i 1934 160 mål. Bruket fikk navnet Granmo. 150 mål ble siden solgt til Asbjørn Aune til nybrottsbruk. Denne eiendommen fikk navnet Rydland. Når husmannsplassene regnes med, var det fram til 1936 solgt jord til elleve nye bruk av Klæbu prestegård. Området rundt prestegården ble i løpet av noen år omskapt fra myr og skogmark til åker og eng.

I dag er det ikke lenger mye som minner om dyrket jord. Nesten hele området domineres av asfalt og betong, og med eneboliger i

Fortsetter neste side.

Fortsatt fra forrige side.

millionklassen. De viktigste næringene i Klæbu er ikke lenger jord og skogbruk.

Den første bureisningsmann i Klæbu.

Karl Gundersen på Nordal er den første egentlige bureisningsmann i Klæbu. Han begynte i 1923 etter å ha vært anleggsarbeider og formann ved en rekke kraftaanlegg rundt om i landet i 25 år.

Av de 215 mål udyrket mark han kjøpte, dyrket han opp 68 mål. Gundersen bygget store hus til småbruk å være. Han var nok på mange måter foran sin tid, noe våningshuset på Nordal vitner om.

Om dyrkingen fortalte Gundersen at han etter grøftingen kjørte flere tusen lass fingrus på myra. Før var det så bløtt at det ikke var mulig å komme utpå med hest. Gundersen grov dessuten 200 meter med skoggrøfter og ryddet kulturbeite. Han drev også det nærliggende småbruket Halsetmo. Besetningen på Nordal var i 1936 én hest, fem melkekyr, ungnaut og noen sauer.

Kommunen er i dag eier av nesten hele eiendommen. Her er bygd sykehjem, trygdeboliger, hybelbygg for eldre og et svært rådhus.

Høgsjøla som bureisningsfelt.

Det var gjennom mange år spørsmål oppe innom Klæbu kommune om å erverve «Høgsjøla» som bureisningsfelt. Dette området utgjør en del av Klæbu nordre allmenning.

Kommunestyret nedsatte i begynnelsen av trettiåra en komite for å forsøke å bringe de høyst uklare eiendomsforholda på allmenningen på det rene. Komiteen med daværende lensmann Hans Villmo i spissen, la fram sin betenkning for kommunestyret. Den understreket at eiendomsretten måtte avklares før grunn kunne erverves, og at det først og fremst burde utarbeides et samlet kart over området. Lensmannen peker også på at det tidligere har vært foretatt en utskifting, men den finnes ikke beskrevet - og en kjenner ikke til om utskiftingene omfattet bare skogen, eller skog og grunn under ett.

Foto: Per Ulseth. "Nordal" det eldste bureisningsbruket i Klæbu.

Det skulle gå mange år før en til slutt innså at eneste løsning var å foreta utskifting av både skog og grunn på hele allmenningen. Det store spørsmålet var nok hvem som skulle bære omkostningene med dette. De fleste grunneierne mente sikkert at kommunen, som selv var grunneier, måtte ofre det meste for å få forholdene brakt i orden - og da spesielt med tanke på bureisning på Høgsjøla.

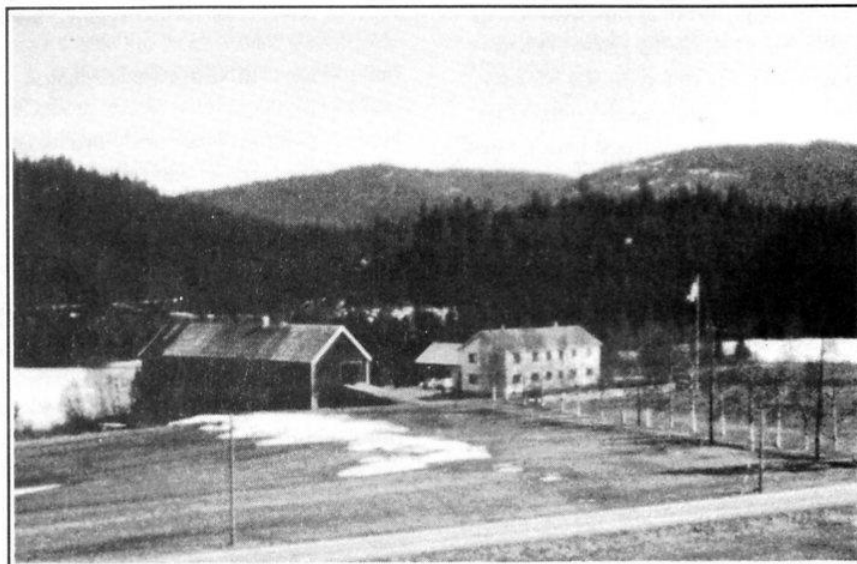
Så vidt en kjenner til var det også Klæbu kommune som forlangte utskifting i slutten av trettiåra. Det skulle vise seg å gå nesten 30 år før dette arbeidet var fullført, og de siste

merkesteiner var på plass.

Bureisning på Høgsjøla var ikke lenger aktuelt, men derimot er det i de senere år dyrket opp store arealer i det samme området til fellesbeite for ungdyr fra flere gårdbrukere i Klæbu.

Bureisningsbruka ved Målsjø.

Mange bureisningsbruk i Klæbu så dagens lys i mellomkrigsåra. I begynnelsen av 30-åra var det også en bevist politikk fra myndighetenes side for å få lagt ny jord under plogen. Det ble også åpnet nye muligheter for å ekspropriere jord, helst slik som var på utenbygds hender - for så å la

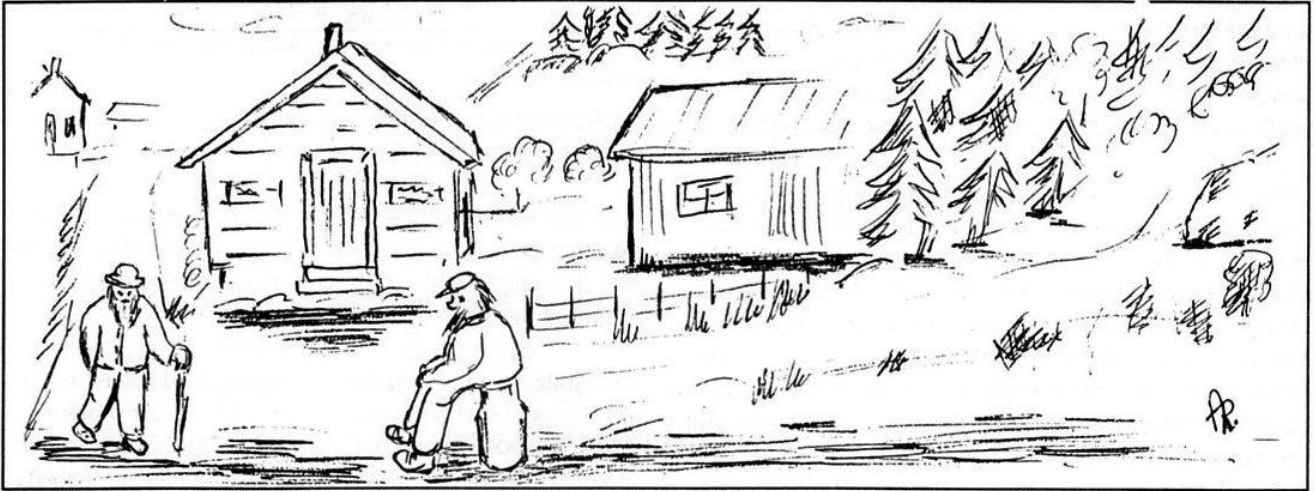
Bureisningsbruket "Tangen" fortoner seg i dag som et mønsterbruk.

Fortsetter side 28.

Fra Tanemsgrenda ca. 1920.

En tenkt rundtur fra Tanem til Flatijn - Tanemsmoen
- Sommerfjøsvegen og til Tanemsgårdene.

Av Åsta Løfsnæs.

Tegning: Anne Reiten

Våronna er unnagjort. I vegkanten stikker leirfivelen fram, og trekkfuglene er glade for å komme igjen med fuglesangen sin, og en og annen linerle hopper rundt for å finne et og annet småkryp her og der. På Tanemsmyra driver Nesstukaran og tar opp torv. De tørker dem i hesjer. Den skal brukes til strø i fjøset.

I krysset ved Flatijn sitter Jo Fosshaue (Jo Hyttsagen) på melkespanna si og venter på Melkekjøreren. Sivert Sjøbakka (Sjøbakken) kommer med jernriva og spaden. Han er veivokter. Han holder veien fri for hjulspor og hestemøkk. Jo Hallan kommer fra skolestua i Forsethdalen. Vårmorgenen er litt kjølig, så han har fyrt opp i ovnen og kosta gulvet. (Om lørdags ettermiddagen er Karen med, for da blir det vasket der.) Jo har også bært opp vann i en sinkbøtte fra bekken nedenfor skolestua.

Om litt kommer Arnt Nestu (Tanem) sykklende. Han skal inn på butikken til Ane og handle litt for mor si før han drar til kommunelokalet, der skatteligninga foregår. Gunerius setter for hesten for å kjøre til Heimdal Stasjon for å hente en del melsekker bl.a.

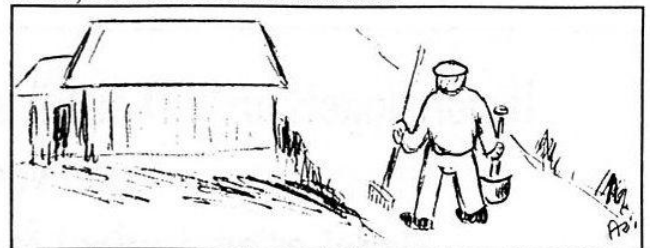
Melkekjøreren kommer. Han Magnar har vært helt opp i Tullus og Forsetgårdene og hentet melkespann der, før han fikk med seg melka fra Tanemsgårdene. Pratestunda er over. Han Jo Fosshaue har fortalt en del gode historier, og alle drar til sitt i godt humør.

Så kommer Injbør Kleiven (Ingeborg Tanemsmo) nedover kleiva. Hun skal inn på butikken og handle, bl.a. gjær og mel, for han Iver skal ha med seg brød og litt av kvart når han drar inn til byen igjen. Han er bruvakt der. Der kommer

Torvald og, han skal hjelpe mor si å bære opp varene. Han Simen er nu 1. klassing, og han har gått til skolen.

Utenfor smia til Ole Sme (Ole Brøttemsmo) høres jevne slag mot ambolten, Kling-klang-klang. Men der kommer det en mann med hest og et lite føll ved siden av. Det er Andres Jale (Andreas Tanem). Hu Sølv skal få nye sko. Da må smeden ut, og hesten blir skodt.

Litt lenger bort får en se at det går så mange telefontråder over vegen, de strekker seg opp til Moa (Tanemsmoen), for der sitter ho Serri (Sigrid Tanemsmo) foran sentralbordet og kobler sammen telefonsamtaler over hele Klæbu. Vi ser ikke Tammås (Tomas) og Arnt noe. De er kanskje nede på saga. Saga det er Tanem Sag og Høvleri. Det er bygget opp av Andres Tanema (Andreas Grendstad). Det ligger i myrkanten nedenfor Moa. Der er det sagbenker, høvelmaskin, kappsag og mølle. Drivkraften er dampmaskin. Andres er sagmester, og Haldor er høvelmester. Ved saga høres et kraftig ul. (Magnar har fortalt at da han begynte som fyrbøter, var han så liten at han måtte ha stige for å nå opp til denne fløyta). Ulet fra fløyta betyr at maskinene skal stoppe, for der komme Bergliot med lokkørge med kakskiver og kaffekjelen. Nå er det klokka-ti kaffe.

Her kommer vegvokter Sjøbakken med riva og spaden.

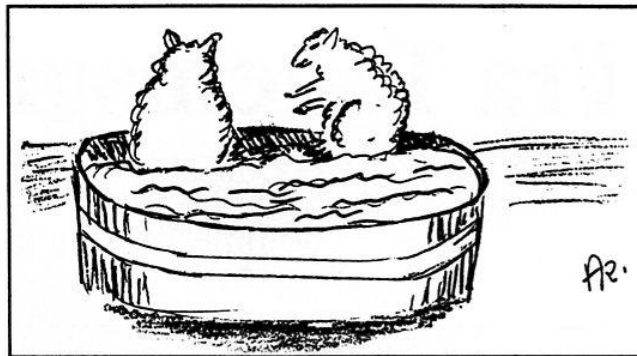
Tegning: Anne Reiten

Fortsetter neste side.

Fortsatt fra forrige side.

Vi stikker oppom Smea (Flatheim). Hu Bertine (Brøttemsmo) og Ingeborg kommer ut med sengklær som skal luftes og piskes. (Det var ikke noen teppebankere den gangen). Ingeborg går i øverklassen, og er heime i dag, Anna, som går i nerklassen, er på skolen. Ute på gården er det stablet opp materialer til tørk, for det skal bygges nytt fjøs. Der var det en fin lekeplass for småungene i grenda. Kongler og steiner av mange slag var lagt i rad og rekke på fjølender. Det var kyr, hester og sauer. En annen lekeplass var under lembua Oppigåla. Der var det kasser til bord og benker, og gleden var stor når en kopp eller et fat ble knust. Det ble fint servise, og i bokser var det litt av kvart, sand steiner og sagflis, jord og blader. Det ble til både grøt, kjøtt og fisk.

Borte ved Tanemen (Oppigåla) kommer Inbjør Elven (Ingeborg Bye). «Æ kjæm kjøran med Forden min», sier ho. Hun har fått overta barnevogna etter ungan der. Nå har hun vært på Flatijn og handla. Han Odin som arbeider i byen på et sagbruk, skal nistes ut for neste uke. Hver lørdag kveld kommer han gående fra Heimdal Stasjon, og tilbake søndag kveld. Inbjør blir med opp i gården, for hun undres på hav de driver med der. Jo, der var det sauvaske. Ute på gårdsplassen var det plassert et stort trekar med varmt vann. Og nå hadde Gudrun, Bergliot, Oddlaug og tause gått igang med vaskinga. To sauer i gangen ble dukket nedi. De likte seg så godt der de sto med hodet over vasskanten. Vannet ble brunere og brunere etter hvert. Da alle var vasket kommer Randji (Randi) ut med en dunge med vaddmelsbukser som er fulle av ko (kvaē). Disse blir lagt ned i det brune vannet. Ei bred fjøl ble lagt over karet, og på denne blir buksene

2 sauer i gangen ble dukket ned i karet.

Tegning: Anne Reiten

banket med et banketre. Kvaen løsner, og etter en grundig skylking i rent vann er de rene igjen.

Nedenfor sommerstua går Inbjør Nestu (Ingeborg Tanem) og gjeter sauene. de skal få beite litt av det fine vårgraset, før hun skal jage dem ut i Hesttrøa. Sauene der er allerede klippet av ho Marie.

På stakittet er saueskinnsfellene hengt ut for å piskes, for de skal henges bort for sommeren. Nede på Jale har Inbjør-Anna (Ingeborg-Anna Tanem), Marit og Dorthea gått igang med rundvasken (husvasken). Han Lars og Reidar Oppigåla er på skolen. Reine gardiner og matter henger på klessnora. Vintertøy er børstet, og nå skal det henges inn på det renvaskede klesloftet.

Det er mye som skal gjøres unna på gårdene før slåttonna. det er bare å vente på godvær og en og annen regnskur så det blir gode avlinger, til alt som skal høstes inn.

Fortsatt fra side 26.

Litt om husmannstellet...

bureiseren kjøpe den for en rimelig pris og dyrke den opp. Gjennom flere år arbeidet kommunestyret med å få eksproprierte jord fra Huidt felts konkursbo til bureiningsfelt ved Målsjøen. Først under krigen kom det i orden med utlegging av vestre Målsjø til bureiningsfelt. Arealet var på knapt 1000 dekar, som ble fordelt mellom fire eiere som rydda seg gård der. Bruk nr. 7 fikk navnet «Bjørnstad», og ble kjøpt av John Aas. Bruk nr. 8 ble

kjøpt av Nils K. Grendstad og fikk navnet «Tangen». Bruk nr. 9 ble kjøpt av Jon o. Melansør, og fikk navnet «Midtli» - mens bruk nr. 10, som ble hetende «Granåsen», ble kjøpt av Ole A. Grendstadbakk. Mesteparten av denne jorda, som var dyrkbar, er i dag lagt under ploegen. Vi tenker spesielt på bruket «Tangen», som ligger helt inntil grensa til Melhus, og fortøner seg som et mønsterbruk - i skarp kontrast til hovedbruket på andre siden av Målsjøen. Der står husa

til nedfals, og bruket drives som underbruk. Mange av bureiningsbruka fra mellomkrigsåra er i dag grodd igjen. Årsakene kan nok være forskjellige, men kanskje både bakker og berg tok motet fra mange. Uansett hva som skjer, håper og tror vi at dyrka jord også for framtida vil ha bruksverdi.

Kilder: Klæbuboka bind 1 og 2.
Adresseavisen fra 1936.

**Historielagets årskrift distribueres gratis til alle medlemmer,
samt ved dørsalg.**

Bladet er også utlagt for salg i Klæbu sparebank.

Kort og godt.

Av Ragna Flatjord.

For en skatt vi har i gamle ordtak!

Mange av dem er full av både vidd og visdom, men de fleste er desverre i ferd med å gå i «glemmeboka».

Det er synd. Vi burde heller ta dem fram igjen, bruke dem ofte og la dem gå i arv til nyere slekter.

Ofte er ordtaka farget av språk og miljø der de kom ifra. Slik blir det brukt både nynorsk og bokmål.

Her er flere eksempler som sikkert er kjent av mange:

«Den skal ganga føre som vegen veit.»...

«Gaman-dreg godt folk saman»...

«Den som har det for godt, skal gifta seg»...(!)

«Kipen fole fær tid te` spakna»...»

«Gå til glasset med di gleða.ikkje til flaska med di sorg!»

«Det er betre med trøtte armar- enn tomme tarmar!»

«Barnet lærer snarare å tale enn å tie...»

«Vi kan ikke alle ha Bispen til morbror...»

«Det er ingen barneleik, når gamle kjerringar dansa!-!»

«»Vara foten,»sa spurven, han skulle dansa med merri»(!)

«Elska med Vit, so varar det lengre....»

«Ei rik enke slepp å sørge lenge»... osv.

Det finnes uendelig mange gode ordtak. (Eller «Sannheter med få ord!»)

Dette er bare noen få eksempler, vi hører gjerne fra leserne om flere som de måtte kjenne.

Ellers finnes bok om «Norske ordtak» samla og utvalde av Ivar Aasen, bl.a....

Fram fra glemselen med de gamle Ordtak!

Fra Husmandsgutten fra Sjøbygda.

Av Bjarne Grendstadbakk

Etter femogførti år fra bygda har jeg endelig funnet fram, men ikke før at jeg fikk Trygda vendte jeg min nese hjem. Jeg har mange gode minner fra min barn og ungdoms år, men sand i timeglasset renner sakte, år for år. Tilslutt er det tomt.

Jeg vil fortelle fra mine barndoms år. Jeg er født og oppvokst i en liten grå stue ved Selbusjøen rett ned for Kåre Moen, daglig kalt "Bakka", med kjøkken og et lite kammer. Kvisten var på ca. ti kv.m. Der lå vi fire stk. så det var ikke store plassen på hver.

Vi måtte bære vatn fra Selbusjøen sommer som vinter, en veilengde på ca. 100 meter. De årene det var lemnenår var det bare å bruke vassbotta for å få vekk de døde dyr som lå

og fløt på stranda. Det var veldig uhygienisk.

Julaften var det å pynte treet med glanspapir som vi klypte i remser som vi klistret sammen med hvetemel blandet med vann.

Så var det maten. Under første verdenskrig hadde vi ikke smør. Det vi fikk var hvalfett skåret direkte fra hvalen, og brødet var mørkebrunt så det var ikke rare greiene.

Elleve år måtte jeg være med far på sagbruk og bære bord og små boks på høge stabler. Jeg hadde 1 øre for bordet og 2 øre for plank og boks.

Om vinteren var jeg med far og plukket stein som skulle kjøres på veien. Vi gikk da, annen hver dag på skolen.

Merker og tegn fra gammel tid.

Av Ragna Flatjord.

Visst skulle man «slakte på voksende måne!»

Regn i brurkrona (ev. i sløret) var et godt tegn og spådde rikdom, mens sju slag blomster under hodeputa jonsoknatt ga gode drømmer om kjærresten.

Sto rogne-treet med mye bær om høsten, ble det lite snø den vinteren. For treet, stakkar, skulle slippe å bære tung bør to ganger!

Strøk sauene (eller kyrne for den del), høgt til fjells, kunne man trøstig regne med sol og godvær.

La de seg til under trær eller berghyller i lavlandet derimot, var det noe alle visste - at det var regn og uvær i vente.

Aller verst var det om buskapen drog på heimveg. Da var det best å berge det som berges kunne av både tørrhøy og klesvask. Det var mangt å legge merke til og passe på.

Ingen tvil om at folk før i tida hadde et

nærere forhold til både dyr og nærmiljø.

De tok varsel i både sol og måne, la merke til vokster og årets gang på en annen måte enn vi gjør.

Så hadde de nok heller ikke Værvarslinga på Blindern å stole på....!

Værprofeter derimot fantes det mange av. Mest å stole på var kanskje den ikke ukjente Vassmo fra Nord Trøndelag. På spørsmål om hvilket vær sommeren ville by på, svarte han sindig: «Å, det bli litt tå' kvart. Det kjæm både regn og sol.» Se bare om han ikke fikk rett!!

Mange gamle tegn kunne nok ha med restene av overtro å gjøre, de fleste hadde likevel sitt utspring i erfaring, og «fedrene arv!».

Skal vi hjelpe hverandre å huske slike gamle merker og tegn? Skriv ned ... eller fortell.... om de Du minnes, og send dem til Historielagets redaksjon v/Per Ulseth i Klæbu.

Til Gammelstua, Beivik i Brattsberg

Du burde vel kanskje vært fredet
der du opp i bakken står,
og vitner om "gammeltia"
og mange henfarnе år.

Du huser så mange minner
fra den gang i Kæbu du sto,
du var skolestua i bygda-
med peder til Brattsberg di dro.

Nå er du eldet av tia
du står der så gammel og grå,
så er du da også snart hundre
og heller litt over på skrå.

Du gammelstua i vika
har huset så mye og mangt,
fra den gang knapt nok
veier gikk dit
og mye var karrig og trangt.

Det ble vel tomt opp i bakken
om borte en dag du ble-
da ville jeg felle en tåre
jeg håper det aldri vil skje.

Du huset den stille gleden
selv om det stundom var litt,
i sommerdager og vintervær
så takk da for det du har gitt.

Knut

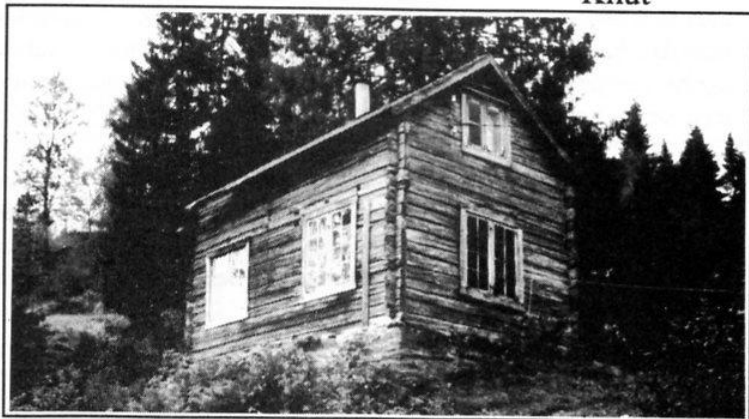

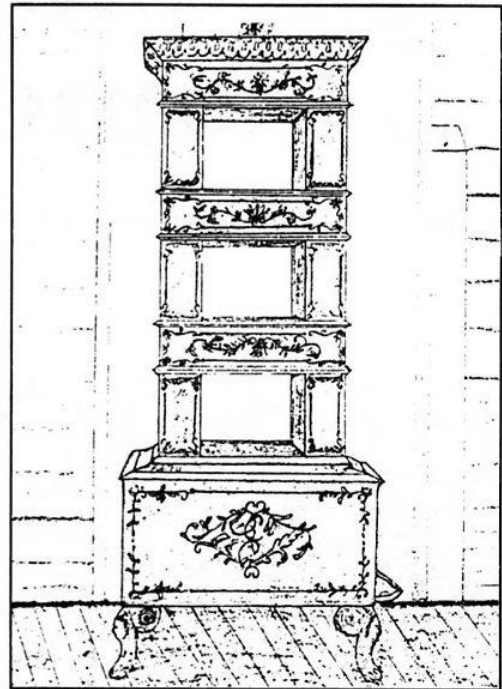
Foto: Per Ulseth. Nåværende eier: Peder Sandstad

Tegneoppgave ved framhaldsskolen i Klæbu i år 1919

Det gamle kommunehuset i Klæbu ble bygd i år 1900.

Det huset blant annet herredsstyresalen. der ble det også holdt framhaldsskole. Tegneoppgave: Etasjeovnen i salen.

Den er tegna i 1919 av Aslaug Unsgård f. Larsen. Ovnene er nedtatt og lagret.

Drunningsulykke ved Nessnodden...

Fortsatt fra side 12.

Sykepleierforening. Møtet ble avlyst når det var klart at en ufattelig ulykke hadde rammet bygda.

Dykker Fjellanger ankom med vannkikkert for om mulig å oppdage noe på sjøbunnen, men det eneste han kunne se var at bunnforholdene var like ulendige som ura ovenfor. All sokning etter de omkomne ble resultatløs, - de ble aldri gjenfunnet. I Klæbu kirkebok ble hendelsen notert i margin.

Men hvordan var det mulig at de to karene hadde kommet på ski over sjøen uten at noen hadde sett dem? Det bodde mye folk både på Nesset og

i Bjørklia på den tiden. Hendelsene var få, og folk som kom og gikk ble både observert og nevnt. Mikael Renå drev og kjørte ut gjødsel på jordene nedenfor fjøset i Bjørklia denne lørdagen, men hadde hverken sett eller hørt noe. Under alle forhold ville hesten reagert på nødsrop fra de to som gikk seg ned. Og blant de mange hjemmевærende som gikk og ventet på sine, var det heller ingen som hadde sett karene komme over sjøen. Funnene av deres tilhørigheter som fløt opp i råka talte imidlertid sitt tydelige språk. En forklaring er kanskje at Litl-Andres og Bjarne startet fra haukoja straks etter at

Jon Brøttemsmo hadde dratt, med tanke på den dårlige isen. Søster Marit fortalte senere om en merkelig opplevelse i forbindelse med denne ulykken. Hun var som nevnt, på Nesset og pleide de gamle. - Natten mot den 19. mars, fikk hun ikke sove en blund fordi hanen gol hele natta i fjøset hos Ingeborg og Andreas på Nesset.

KLÆBUBOKA

Bind I og II er til salgs i Klæbu sparebank.

Pris henholdsvis kr.120,- og kr. 60,-

Litt om bidragsyterne

Bjarne Grendstadbakk, f. 17. 12. 1910. Flyttet til Trondheim i 1940, og bodde der til han som pensjonist flyttet tilbake til Klæbu, hvor han sammen med sin Mary har egen bolig.

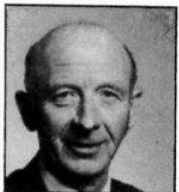
Åsta Løfsnæs, f. i 1913 i Klæbu. Flyttet til Trondheim for mange år siden, og bor der fremdeles. Hobby: Husflid og da spesielt billedvev.

Nils P. Grendstad, f. 1923 i Klæbu, og bor på Aunet. Han har svennebrev i tømmerfaget, fagbrev i bygg og anlegg. Teknisk og pedagogisk utdannelse. Adjunkt kompetanse i den videregående skole hvor han har vært faglærer i 24 år.

Per Ulseth, f. 1922 i Klæbu. Ansatt som sjåfør for Statens Vegvesen siden 1956. Pensjonist fra 1987. Korsang og bygdahistorie som hobby.

Helene Jonassen, f. 1930. flyttet fra Namdalen til Heimdal i 1962. Har utdannelse som husøkonom. Hun tok et kurs på universitetet på Dragvoll 1987/88, hvor hun leste lokalhistorie. Til Semesteroppgaven valgte hun å skrive om trafikken på Selbusjøen og skysstasjonen på Brøttem, 1870-1915.

Ragna Flatjord, f. 1929. Bor på Stubban. Har skrijving som hobby, og går mye i marka. Medlem av styret i Klæbu Historielag.

Alfred Løvset, f. 1902. Folkehøgskole, landbruksskole. Gårdsbestyrer. Senere bonde på Kvenild Østre i Tiller.

Olav Gullvåg, (1885 - 1961) var født i Trondheim, men kom til Klæbu i 1892, hvor han bodde til ca 1900. Gullvåg har skrevet flere bøker, men er i våre dager best kjent som forfatter av "Spelet om Heilag Olav". "Svarthammaren" er klipp fra juleheftet "Frostrosen" fra 1946.

Ole Lettingvold, f. 6.6. 1909. Gårdbruker, pensjonist.

Anne Reiten, f 5.11. 1924 i Klæbu. Flyttet til Heimdal i 1952, og bor der fremdeles. Hun er utdannet reklame-tegner og har rosemaling som hobby.

Gerd Sørå, 57 år. Er nå journalist i Trønderbladet. Hun er født i Verdal, men har siden 1954 arbeidet i aviser i Sør-Trøndelag, som journalist i Nidaros og Adresseavisen og redaktør i Nidaros. Hobbyer er lokalhistorie og treskjæring.

Ingebjørg Forsberg, f. Gjølga, f. 8.2. 1932 i Klæbu. Sosionom. Sosialkonsulent i Kongsvinger.

Terje Thun, f. 1952 i Trondheim. Bosatt i Klæbu siden 1955. Arbeider som amanuensis ved Universitetet i Trondheim.

Eva Haftorn, f. Hamborgstrøm, f. 25. 3. 1928 i Drammen. Bosatt i Målsjøstua, Klæbu siden 1969.

Gammelstua

Gammelstua i Breivika ved sørenden av Jonsvatnet, har en gang i tida vært skolestue i Klæbu. Selbyggen Peder Samstad dro dit i 1897 og rev den ned. Etterpå bygde han kåken opp i nabobygda Bratsberg. For selbyggen kjøpte seg en liten gård der. Opp gjennom tiden har den vært brukt som beboelseshus for flere familier.

I de senere år har både sommergjester og elgjegere nydt gjestfrihet der. Det var nok ikke innlagt lys i den da den oppvoksende slekt i Klæbu lærte sin ABC under en fordums skolemester eller lærerinne. Men det er det nå.

Still going strong og idyllisk plassert, stevner den frem mot sitt hundreårs-jubileum som bratsbergbygg. Tømmerbygningen gjemmer nok på mange kulturminner. Og den stirrer utover Kilvannet med de samme grønne og gammeldagse vindusglass, som den hadde den gangen den var klæbygg.

"Klipp fra Adresseavisa."

Hvis noen klæbygg eller andre vet hvor hen i Klæbu denne stua har stått, så vær så vennlig å ta kontakt med historielaget

ÅRSMØTE 1992

Klæbu historielag avholder sitt årsmøte i Lysklett grendahus tirsdag den 17 mars kl 19.00.
Vanlige årsmøtesaker.

Møtet blir kunngjort i Trønderbladet og ved oppslag 14 dager før møtet.

Hans Reiten, formann